

Рік XVIII. Нью Йорк, Четвер, 24-го Марта 1910. Число 12.

Vol. XVIII. New York, N. Y. Thursday, March 24, 1910. No. 12.

Від Головного Уряду Р. Н. Союзу в Америці.**Розмет Р. Н. С. за місяць Лютий 1910.**

Виплачено за помогою на суму	\$8.900.00
Платня головних урядників за Лютий	190.00
Адміністрація Союзу за Лютий	170.00
За Filing Cabinets, fire proof	250.00

Весь розхід виносить \$9,510.00

Розмет платить 11,626 членів на ціле посмертне (кождий по 77 цнт.) і 1630 членів на пів посмертного (кождий по 39 цнт.)

Крім того кождий член платить за орган „Р. Н. Союзу“ по 10 центів, на Резервовий Фонд по 2 центи, на Народний Фонд по 1 центі, на Фонд Відних по 1 центі.

Член на ціле посмертне платить 9½ цнт. а на половину посмертного 53 центів.

А. Шаршонь, гол. касієр. С. Ядловский, гол. секр.
Дж. Капітула, гол. предсід.

ВЕЛИКА ПОВІДА**Перший всеславянський з'їзд.****Протест проти цензурованих розпоряджень.****Заступлені Русини-Українці, Словаки, Хорвати і Сербі.**

Як уже в попередньому числі було подано тутешній уряд в справі починаючої ся з днем 15-го цвітня с. р. конскрипції населення Зл. Держав видав розпоряджене, що в блянкетах конскр. мають бути з'їгноровані всі славянські народности (крім Чехів і Поляків). За почином Словаків відбув ся дня 7-го с. м. в Пітсбургу протестуючий з'їзд представителів усіх славянських народностей, крім Поляків, Чехів і Москалів.

Заступлені були слідуєчі народні організації: „Русько Народний Союз“ (15.000 членів) д. Дм. Капітула, „Narodny Slovensky Spolok“ (37.500 членів) д. Амброс, „Kat. Jednota“ (35.000 чл.) д. Белюшар, „Ev. Jednota“ (7.500 чл.) д. Домко, „Соединеніє“ (25.000 чл.) д. Угрин, „Савез єдн. Срба Слога“ (10.000 чл.) проф. Пупін, „Hrvatska Narodna Zajednica“ (28.000 чл.) д. Марогніч, „Clevel. Slov. Jednota“ (1000 чл.) „Slov. T. Jedn. Sokol“ (7.500 чл.) д. Ергард, „Sam. Sbory Chicag. Sokolov“ (500 чл.), „Živena“ (4.500 чл.) „Kat. Zenska Jednota“ (18.000 чл.) і „Penns. Gr. a Rim. kat. Slov. Jednota“ (15.000 чл.) д. Раділля. Крім народних організацій заступлені були отсі часописи: „Свобода“ о. П. Понятишин, „Slov. Dennik“ і „Amer. Slov. Noviny“ К. Сальва, „Narodnie Noviny“ Й. Йотак, „Slov. Hlasnik“ Ів. Ференчик, „Slov. Sokol“ Ст. Ергард, „Србобран“ проф. Пупін і „Hlas“ Ів. Панкух.

Збори односторонно вибрали предсідателем д. А. Ровнянка а секретарем д. А. Маматея. Забрав слово предсідатель і в довгий бесіді вияснив ціл, яка згромадила представителів усіх поневоленних, стогнух під чужими ярмами націй зібрати ся разом і разом, спільними силами добивати ся своїх прав.

Д. А. С. Амброс в довгий бесіді доказував, що на таке кривдоче усіх Славян розпоряджене америк. уряду головнo вплинули чинники політичні; політичний напір доказав сего, що сей уряд поручив Словаків, Русинів, Хорватів і Сербів записувати як Малярів. Тому покривджені народи повинні всіма силами запротестувати проти сего потоптаня їх найсвятіших почувань.

Народні відступники отут заговорили устами предс. „Соединенія“, Угрин; він іменно зажадав, щоб маюча удати ся до Вашингтону депутація вихлопотала від уряду, щоб кацапам дозволено подавати себе в конскр. блянкетах за Москалів (Russians). По належитий відправі даній йому д. Т. Лабовським, який виказав що в Австрії нема ніяких Москалів, а суть лишень Русини-Українці, без взгляду на се, чи вони роджені на Угорщині, в Галичині, чи Буковині, а опісля по відправі даній йому кількома словацькими бесідниками, збори заявили, що узнають усіх Русинів роджених в межах Австрії тільки як Русинів, (Ruthenians) а ніколи як Москалів (Russians) і лишень в тім напрямі будуть робити заходи в Вашингтоні.

По сім малім інтермеццо, ухвалено односторонно слідуєчу резолюцію:

„На зборах, скликаних „Slovensko-ю Ligo-ю“ в Злучених Державах, в яких взяли участь представителі усіх славянських народностей емігруючих до тої країни, а іменно представителі Словаків, Хорватів, Русинів-Українців і Сербів як рівнож заступники часописий видаваних в Зл. Державах на мові вище згаданих народів, а які то збори відбули ся в Пітсбургу, Па. на дни 7-го марта 1910, представителі товариств і організацій, заступаючі інтереси 200.000 членів і репрезентанти часописий в імени чверть мільона своїх читачів слідуєчі резолюції подали, одобрили і односторонно прийняли.

Позаяк показало ся, що в будучій конскрипції горожан Злучених Держав не буде захований ані признаний розділ на народности тих горожан, яких місцем уродження є старий край, але що вони будуть причислені до пануючої над країною їх уродження нації, винявши народи походять з Великої Британії, Канади, Поляків і Чехів з Австрії а Фінів з Росії.

Та позаяк більшість емігруючих з Австрії, се Славяне, творять роздільні народности, як Словаки, Хорвати, Русини-Українці, Сербі і Словінці, народи один від другого зовсім відрубні, замешкуючі питомі свої області, говорять своїми бесідами, маючі окремі звичаї і обичаї та традиції, уважаючі самі себе за окремішні народности, та вдійсности більше окремі між собою, як прим. народи походять з Великої Британії, — тому то вони жадають, аби за таких були признані у тій їх новій вітчині.

Наслідком того нехай буде рішено, щоб бажання тих тисячів роджених в чужині тутешних горожан, а яких ми тут заступаємо, були уважені в тій конскрипції; теперішня конскрипція має уважати кожду народність з окрема, без взгляду, чи вона має політичну самостійність, чи ні; се саме правило має бути заховане при всіх будучих конскрипціях.

В тій цілі іменує ся п'ятьчленовий комітет, який сі резолюції має предложити урядови Злучених Держав, маючому контролю над сею справою та який має рішучо зажадати, щоб наші слухні домагання після можности зістали уважені.“

Дня 10-го с. м. у столиці Зл. Держав явили ся вище подані представителі і сьміло мож[назвати сей день, славянським днем у Вашингтоні. Привитав їх тут д. А. Сабат, Чех, одинокий Славянин, що є членом конгресу. Він повів цілу депутацію до „Білого Дому“ де представив кожного члена [президентови, який вельми віжливо прийняв депутацію, тішаючи ся, „що може стиснути руку вибраним [сином Славії.“

Опісля удала ся депутація до директора цензурового відділу, Дуранда; сей вислухавши жадання, заявив, що поробить відповідні зміни в конскр. блянкетах, наколи на се згодять ся Сенат і Палата Послів.

Того самого дня ще в Сенаті вніс відповідний біл сенатор Олівер, а в Палаті Послів д. А. Сабат. В понеділок, дня 14-го с. м. Сенат прийняв додаткову резолюцію в справі конскрипції односторонно. В Палаті Послів предложене пішло під обради 17-го с. м. і тут над ним вивязала ся горяча диспута. Не йшло зовсім о се, чи її прийняти, чи відкинути, але о річ зовсім формальну, іменно чи вона має йти під обради в приписанім порядку, чи сейчас. І по три і пів годинний диспуті о годині 4-ій з раня Палата Послів прийняла біл. І днесь потрібно йому тільки підпису президента, щоб він став обов'язуючим законом. А що підпис є зовсім певний, тому то Славяни Злучених Держав можуть сьвяткувати велику, першу перемогу....

Сей успіх справи піднятої Словенською лігою, є першим ясним днем Славян в новій вітчині. Ще ніколи тутешні Славяни не вступили до борби в одній масі, ще ніколи не здобули так великої перемоги.

Бо подумайте! Мали над нами прийти до днешнього порядку, мали нас зовсім з'їгнорувати. Всі народи мали записувати після їх материнського язика, лиш нас, Русинів-Українців, Словаків, Хорватів і Сербів не уважали. Про всіх мав сьвіт знати, лиш про нас ні слова! Мав сьвіт дізнати ся, кілько є тут качок, гусий, курий, лиш ніхто не мав знати кілько тут живе Словаків, Сербів, Хорватів, Русинів.

І чи-ж ми могли зістати рівнодушні?

Таж цілі покоління плювали-б на нас, як на викидів, що не вміли постояти о свою народну честь.

І ми як один дірвали ся, станули до борби і побідили.

І справедливи й Сенат і Конгрес Злучених Держав признали нам се, що нам належить ся, признали на нашу народну гідність. Слава Сенатови!... Слава Послам!...

Американський Сенат і Конгрес признали нам се, що нам відмовляють Ляхи і Москалі у нашій рідній землі. Признали нам се, що нам відмовляють сі, що суть наші брати і Славяни! Признали нам се власне тоді, коли „руський православний“ цар одним указом замикає уста 30 мільонам нашого народу, коли 30 мільонам відбирає сьвітло очей, бо засуджує їх на безпросьвітність! І тому ще раз кличемо: Слава Сенатови!... Слава Послам!... **F 47**

Рівночасно на сім місці в імени цілого нашого народу складаємо горячу подяку сенаторови George T. Oliver-ови з Пенсильвенії та послам А. Й. Сабатови з Чикаго, які головнo причинили ся до виборення права, узнаючого нашу народність, Честь їм за се!...

Потрібно Руського складача (зецера)

котрий досконало уміє і розуміє свою роботу. Місце стає в друкарні Свободи добре винагороджене. — Зголошуватись може тільки галицький Українець та тільки той, котрий добре розуміє свій фак. Зголошення письменно або устно в льокалі:

SVOBODA,

184 Hudson Str. New York, N. Y.

АНТИ ЦЕРКОВСЬКИЙ.

СТРІЧА З КОМЕТОЮ.

Свобідна перерізка твору Каміля Флярмариона „Кінець світа“.

IV.

Як виглядає кінець світа.

Бесідник, посідаючий знаменитий зір, в мить побачив, що лица усіх спохмурніли.

„О!... — почав він — я не думаю противно, що тикає ся часу, але противно зглядом способу, в який скінчає ся жите нашої землі; бо і я рівнож є твердо пересвідчений, що се жите потреває ще пару мільйонів літ.

„Але після моєї гадки земля згине з браку води, а не так, як доказував мій передбесідник, від загальної потопа.

„Не вода над сушею, але противно: суша над водою возьме руку. Не вода відриває сушу, але суша втискає ся у мокре живло води, тут в виді піскових лав при вливах рік, там в виді дельт, прибережних, повстаючих скель і т. п. Однак в тім напрямі не хочу вдавати ся в полеміку, бо се за далеко би нас завело; одиноко хочу звернути увагу слухачів на сю обставину, що маси води находячі ся на нашій землі з століття на століття зменчують ся. І прийде час, що не стане ні хмар, ні моря, ні рік, ні потоків, ні жерел, не стане ні каплі води на нашій землі, і тоді згине усе органічне жите в наслідок посухи, спраги.

„Бо дійсно, моря, ріки, потоки зменчають ся. Вули чини, мільйони літ тому, коли майже ціла середуща і північна Європа находили ся на дні моря. І ся земля вихилила ся з плеса води не в наслідок якихсь вулканічних переворотів, але тільки з тої простої причини, що убуло води.

„Не вся вода, що дощем паде на нашу землю, всякаючи в ню, надibuє в якійсь глибині непромакальні верстви. Частина сеї води йде глибше у землю, і всякає у пороваті підземні скелі. Тут вона хемічно лучить ся з ними, перестає отже бути водсю і в сей спосіб зменчає ся її скількість на землі.

„Коли вода дістане ся надто глибоко під землю, де панує значне горячо, перемінює ся в пару, в наслідок якої повстають вулкани і землетруси. Коли вулкан вибухає, значна часть його диму складає ся з водяної пари.

„Але не лиш під землею лучить ся хемічно вода з иньшими тілами. Се саме ми бачимо і на землі. Возьмім кавалок заржавілого желіза. Воно заржавіло в наслідок ділання вогкості, води, або інакше сказавши через сполуку води з желізом повстала ржа. Ся вода, яка була спотребована на заміну желіза на ржу є страчена для землі. Ії о стільки на нашій землі зменчило ся.

„І в який небудь спосіб вода, чи то всякає у глибину землі, чи то лучить ся хемічно з иньшими тілами, то все таки її на поверхні землі убуває. Переконано ся, що чим більше зменчує ся внутрішнє тепло землі, чим більше земська кора грубує, то рівночасно і се убуване води стає більше. І майже з хвилику, коли підземний огонь землі вигасне, нестане і води на її верху.

„Сю теорію менче більше стверджує доля иньших планет. Наш найблизший сусід, місяць, позаяк є далеко менчий від нашої землі, тому і далеко скорше остудив ся, далеко скорше пережив усі фази життя планети. Крізь дальновиди слідно на місяці незбиті докази, вказуючі, що у його морях колись мусіла бути вода, хотяй днес сї моря вже суть зовсім сухі; і днес на місяці нігде не мож побачити і сліду з якоїсь пари, не видно найменшої хмарки, навіть спектральня аналіза не виказала найменшого сліду води на місяці. Сухі пустарі, дики, пошарпані скелі — се весь красивий місяць. Рівнож і менча від землі планета Марс в тім згляді далеко дальше поступила і не має днес на своїй поверхні ніякого океану, крім малих і плитких озер, получених з собою каналами. Що планета Марс має далеко менше води ніж наша земля, се є річю доказаною; там хмари суть річю дуже рідкою, а в наслідок того і воздух мусить бути о много сухійший; з тої причини і парованє там мусить відбувати ся далеко скорійше, як на нашій землі. Се видно на бігунах планети, які в зимі покривають ся далеко обильнішим снігом, який знова в літі топить ся в значно більших масах, як се діє ся на нашій землі. Возьмім тепер знова планету Венеру, яка о много молодша від нашої землі. Глянувши на ню крізь дальновид бачимо, що її безвинно покриває густа, великанська поволока хмар. Слідно отже, що на сій планеті є далеко більше води, як на нашій землі. Що тикає ся велетенської планети Юпітер, то ся находить ся рівнож в перших початках свого розвою; і крізь дальновиди ми зовсім не бачимо самої планети, а лиш самі хмари і пару. В сей спосіб сї чотири тіла небесні посвідчають наглядно поставлену мною гіпотезу: що на землі скількість води постійно зменчує ся.

„З другого боку в повній годжу ся зі словами мого пов. передбесідника, що до будочого вирівняня усіх гір і долин на землі. Він говорив, що в наслідок безвинної, деструктивної праці дощів, снігів, вітру, рік і потоків, мусять колись усі гори зникнути і уся земля буде лиш плоскою наче стіл рівниною. Се саме вже наступило на планеті Марс. Там морські береги суть вже так плоскі, що море легенько їх заливає. Підчас деяких пір року сотки тисяч дводратових миль є там або зовсім сухих, або стоять під водою. З гір нема там вже найменшого сліду. На місцях стоять ще височезні гори, о много вищі навіть як наші, позаяк вода там зникнула скорше, заки ще мала час їх зрівняти.

„Є отже певною річю, що рівночасно зі зниканєм, змиванєм гір на нашій землі, з вирівнуванєм її поверхні, зникає також і вода. І коли земля у своїм нутрі остудить ся, то зовсім певно, що на ній побачимо се саме явище, що тепер бачимо на місяці: на землі пороблять ся розпуклини довжезні на кілька тисяч миль. Рівнож в наслідок цілковитого остудженія в середині землі повстануть величезні прогалини і печери в які зілє ся вода з океанів. Тут вона вже не замінить ся в пару, бо не буде тепла, і або поволі всякне в скелі, або хемічно получить ся з желізом, находячим ся в великих масах у нутрі землі. І тоді ростинам забракне їх головного елементу, потрібного до життя, і вони поволі вимруть. Се саме стане ся зі звірями та наконєць прийде черга і на чоловіка, який на висохлій землі згине з голоду і спраги.

„Отже з повисшого можна поставити твердженє, що кінець світа в тіснійшій значіню, то є кінець життя на землі наступить не в наслідок загальної потопа, але в наслідок цілковитого зникненія води. Без води є жите на нашій землі немислиме. Навіть людське тіло в 70 на 100 частин складає ся з води. Без води не можуть існувати ні рослини ні звірі. Вода як теч або як пара опановує усе жите на землі. І заберім сю воду, а виповімо присуд смерти усею живучому. І сей присуд виповість нам сама природа за яких десятих мільйонів літ. До сего часу однак ділаючи иньші сили не вирівнують ще гір, находячих ся на землі. Добродій президент геологічного товариства, попередній бесідник, зазначив, що за 4 мільйони літ тепер ділаючи причини цілковито знищать землю, та додав, коли сї причини, як вони днес ділають, не змінять ся в будучині, або коли не наступить щось такого, що їх діланє перерве. А однак підземні сили не устать ще і нині. То тут то там слідно ще на землі підношенє ся земської кори, приростанє суші через річний намул, через вибухи вулканів, через приростанє коралевих скель.... Тому поданий час означає період обчислений як найнижше.

Так говорив генеральний секретар метеорологічної академії. Слухачі з напруженою увагою вислухали сих двох викладів і ціле поведєнє людей наглядно вказувало на се, що вони зістали цілковито успокоєні, що до найблизшої судьби землі; здавало ся навіть, що всі навіть і забули про комету.

(Дальше буде).

Хто вводить латиньство в наш обряд?

Поставивши се питанє сейчас почуємо із уст москвофілів усяких відтінний одну-однісеньку відповідь: єпископ Оргинський, „попники-українці“ і т. д. І сейчас на сю тему починають нелюдський крик, неначе ся голодна менажерія, яка зачє зближаючого ся наставника зі стервом. І чоловік некритичний, чуючи сї безнастанні крики на латинізацію нашого обряду, та читаючи москвофільські часописи готов подумати, що дійсно воно так є, та що дійсно одинокі москвофіли се найбільші зашитники нашого обряду.

А в дійсності?...

Але позволюмо говорити самим москвофілам. Нехай вони самі перуть свої бруді, а то готові інакше ще виперти ся всього та своїм звичаєм з дня зробити ніч.

Отже послушайте.

У Львові виходить москвофільська часопись „Прикарпатська Русь“. І у ній появилася ся слідуюча стаття, у якій не зміняємо ні слова: „Въ типикѣ „церковнаго

тапи на слідующую субботу, чтобы сдѣлать мѣсто новому празнику. Въ виду этого новшества, введеннаго въ нашъ типикѣ такимъ контрабанднымъ путемъ, нашлось наше духовенство въ затруднительномъ положеніи: съ одной стороны не имѣется въ нашемъ обрядѣ ни одной церковной книги, гдѣ бы находилась служба „Сердцу Иисусовому“, съ другой опять духовенство не должно идти въ разрѣзъ съ буллою Пія Х „Impii innovatores“, угрожающей церковными клятвами за всякія новшества вводимыя въ нашъ обрядъ безъ каноническаго соизволенія. Въ виду того обрабаемся симъ къ знатокамъ нашего обряда за указаніями, какъ намъ быть и что дѣлать? Въ первой же линіи обрабаемся къ о. Василию Гургулѣ, помѣстившему эти новшества въ уставѣ календара общ. Качковскаго, чтобы онъ не только указалъ намъ мѣсто въ церковныхъ книгахъ, гдѣ бы была назначена служба для „Сердца Иисусоваго“, но также, чтобы сообщилъ намъ, въ виду упомянутой буллы и нашего затруднительнаго положенія, — грамоты и документы на основаніи которыхъ онъ ввелъ эти новшества въ нашъ обрядъ“.

Виходить з того, що латинцить греко-католицький обряд не хто иньший, а саме один із „росийських“ батюшек, член общеста ім. Качковського, тай під покровом дудикевичівської управи тогож общества, котре видало інкримінований латинізаторський типик. Risum teneatis!

В виду того осміяємо ся поставити маленьке питанє до хвальної редакції „Правди“. Цікаво-б нам знати, чи рецензія календаря „Общ. им. Мих. Качковскаго“, поміщена в числі 3, сторона 2, сеї часописи, а іменно слова: „Все тамъ прекрасно, всякихъ точныхъ информаций множество... божъ то календаръ или книжка всякой точности“... відносять ся також до повисших громниц?.. А здаєть ся що так, бож прецінь автор рецензії є 1°) сам „знаток“ (в Америці кождий паламар є знатком) не лиш нашего, але і московського обряду, та 2°) сам ще й хвалить ся, що сей календар „перечиталь — якъ то кажуть — отъ дошки до дошки, и то не такъ, чтобы въ серединѣ ани тропки — а все, все прочиталь“. Видно, що кацапська совість даєть ся натягати наче гума; у ню влізе рівночасно і похвалюване ввожденя в наш обряд і „громниц“ і бране московських рублів за паламарську службу. Хиба ще одно можливе: що почитенний рецензент „Правди“ пишучи свої оцінки кацапських календарів був істинно русским звичаєм „мйортевцки пян“ та лежачи десь в шиночку під лавою бабрав, аби бабрало ся. Палір „Правди“ витримав неодноразово у глупість

витримав і се... А ти Нау. мовиче радуй і весели ся, бо від днес будеш... з громницями і то завдяки своїм найзавзятійшим приклонникам та кацапському „Обществу им. Качковскаго“.

Що дає школа?

Під повисшим заголовком одна з тутешних часописей подає слідуюче обчисленє, оперте на урядовій статистиці.

Отже після обчисленя федерального уряду в Вашингтоні на кождих 100 осіб заробляючих на кусник насущного хліба в Злучених Державах, є тільки 5 таких, які річно заробляють вище 1000 дол.

Дальше на кождих 100 людей 15 заробляє 800 дол. річно, 27 зар. 600 дол. річно а 53 заробляє 450 дол. на рік.

Так говорить урядова статистика.

Сими п'ятьма людьми на кождих 100, які річно заробляють 1000, 2000, 5000, 10.000 або і 100.000 суть ті люди, які покінчили так звану high school, що рівнає ся європейській гімназії.

Йдім о крок дальше.

Пересічно чоловік працює 40 літ в своїм житю і за сю працю дістає гроші. Отже той чоловік, що річно дістає за свою працю 1000 дол. протягом сих 40 літ заробить 40.000 долярів; сей знова, що заробляє тільки 450 річно, за своє пересічне жите заробить тільки 18.000 дол. Ріжниця поміж першим і другим є величезна, бо виносить 22.000 дол.

Хто отже учив ся, протягом свого життя заробляє пересічно 22.000 дол. більше, як той, який не ходив до шкіл і лиш зістав звичайним робітником.

Щоб скінчити high school треба поперед ходити до нормальної школи, що робить разом 12 літ науки. В Америці ішкільна молодіж має 3 місяці вакацій, отже ходить до школи 9 місяців на рік. Позаяк однак на тижни є два дні вільні, то є субота і неділя, тому ученик перебуває в школі 20 днів на місяць. Протягом року учачає отже тутешній ученик 180 днів до школи, або за час цілої своєї науки, то є за 12 літ 2.160 днів.

Позаяк чоловік з укінченою high school пересічно заробляє о 22.000 дол. більше, як чоловік, що до такої школи не ходив, то виходить, що тих 22.000 дол. треба почислити як його заробок з науки в школі; иньшими словами: кождий ученик, через те, що учить ся, добуває собі підставу до ліпшого зарібку, до добутия в пізнійшій віці сих 22.000 дол. А позаяк се дає йому школа, отже сю суму він заробляє через школу.

Ученик ходив до школи 2.160 днів тому треба сих 22.000 поділити через суму днів, а дістанемо кругло 10 дол. Ся десятка, се денний

заробіток ученика. Кожний день ходження до школи дає ученикови 10 дол. в пізнійшій його житю, або: ученик ходячи до школи заробляє 10 дол. денно.

Річ природна, що се обчислене є пересічне, однак воно дає кожному яке таке понятє, яку величезну вартість має ходжене до школи і здобуване там знання. Тому нехай ніхто не легковажить собі школи. Хто має здібности, нехай їх не занедбує. Се суть скарги яких не вільно нам розтрачувати.

Кілько маємо поміж собою здібних одиниць, які на жаль мусять марнувати ся по фабриках тільки тому, що родичі не дали їм учить ся, але сейчас вигнали до роботи за марних 50 центів

денно. А тимчасом такий хлопець ходячи до школи заробляв би 10 доларів на день. Вправді сих грошей не принесе він з собою до дому в паперових доларах, ані сріблі, ні золоті, але збогачуючи в школі своє знанє, свій ум, такий хлопець ставав би з кожною дниною більше вартісною одиницею, аж наконєць добив би ся висшого становища, та заробляв тоді більше, як звичайний, не-просвічений робітник.

І тому кличемо: не марнуйте талантів, і если який хлопчина або дівчина має здібности і охоту до науки, помагайте їм, хотьби і віднимаючи собі від уст.

Тямте: хлопець ходячий до висшої школи заробляє 10 дол. денно.

ПРОЦЕС

православного ігум. Арсенія
проти менаджера „Свободи“ Нон. Нирцова
і її редактора Ант. Цурновського.

(Дальше).

ОБОРОНА.

Покликано і по правилу присяжено Гаррого Ніделя, яко свідка для оборони; він зізнавав, як слідує:

Відводове допитуванє п. Сніткіна:

Пит.: Пане Нідел, то ви є оборонцем і правним дорадником? Відп.: Так.

Пит.: І маєте право заступати справи в судах Пенсильвенії. Відп.: Так.

Пит.: Кілько вже літ ви є правним дорадником? Відп.: В червні або марті минуло вже два роки.

Пит.: А де ви мешкаєте? Відп.: В Оліфанті, Па.

Пит.: Кілько вже літ перебуваєте ви в сих сторонах, в сій околиці? Відп.: Вісімнадцять літ.

Пит.: Пане Нідел, будьте ласкаві, скажіть судови в лаві присяглих, коли то ви стрілились перший раз з Марією Криницькою? Відп.: В перших днях липня.

Судія: Котрого року? Відп.: Сего року.

Пит.: Чи 1909 р.? Відп.: В 1908 р., я маю на мисли останній рік.

П. Сніткін: Пане Нідел, чи ви говорите по руськи? Відп.: Я не знаю, чи се є руська мова. Вона є мішаниною польської і славянської мови і нею говорять в Галичині, в тих сторонах, звідки я походжу.

Пит.: О, як віджу, то ви походите з Австрії. Відп.: Так.

Пит.: То Галичина належить до Австрії? Відп.: Так, належить до Австрії.

Пит.: Коли приходила до вас, п. Нідел, ся дівчина, або коли ви бачились ви з нею в своїй канцелярії? Відп.: Було се так. П. Кирчів...

П. Гарван: Ні, прошу лиш відповісти на питанє. Відп.: Так, я бачив ся з нею.

Судія: Чи ви бачились з нею в канцелярії? Відп.: Я бачив ся з нею.

П. Сніткін: Чи був там Кирчів? Відп.: Так.

Пит.: Чи був там і спів-обжалований Цурковський? Відп.: Ні.

Пит.: Прошу сказати нам, які ще люде там були. Скажіть їх імена, коли собі пригадуєте. Відп.: В моїй канцелярії були присутні: пп. Кирчів, Білянський, що є російським учителем в Оліфанті, Методій Кисельовський, Іван Свала, також чоловік, що зветь його Чалим, і крім сих був ще якийсь малий чоловічина, котрого імени не знаю; но він є тут.

Пит.: Чи ви маєте на думці Митрофана Вілущенка, чи Василенка? Відп.: Він зове себе артистом, він є різьбарем.

Судія: Хто називає себе артистом? Відп.: Він називає себе артистом, різьбарем.

П. Сніткін: Чи ви бачили його тут в суді? Відп.: Так.

Пит.: Тепер розкажіть нам на свій лад докладно про те, що зайшло у вашій канцелярії в присутности сих людей, що ви подали їх імена.

П. Гарван: Я противлю ся такій формі питання, Сьвітлий Суде. Тут треба обмежитись до виказання сучасності в сих питаннях, які він (Нідел) задавав стороні (Марії Криницькій) при складаню сего записного зізнаня.

П. Сніткін: Щоб учинити се, що ви хочете, то я буду мусів мабуть се загальне питанє розділити на десять питань, що возьме більше часу. Я цофаю що йно поставлене питанє.

Пит.: Чи ви укладали зізнанє у своїй канцелярії? Відп.: Так.

Пит.: Чи вона підписувала на нїм своє імя? Відп.: Так.

Пит.: Чи ви списували се зізнанє? Відп.: Так.

Пит.: Чи се зізнанє писали ви власноручно? Відп.: Так.

Пит.: Чи зізнанє списане передтим, заки вона положила на нїм своє імя? Відп.: Так.

Пит.: Чи ви читали йї, що містилось в сїм зізнаню? Відп.: Так.

Пит.: В якій мові ви йї читали? Відп.: В руській мові, в такій, якою вона говорила, в йї матерній мові.

Пит.: Прошу розказати тепер Судови і лаві присяглих, що ви йї говорили і що вона говорила вам, заки підписала своє імя на сїм зізнаню? Відп.: Поперед всього, я казав йї розповісти цілу історію в йї рідній мові, і як вона мені сю історію розказувала, то я її писав. Списавши те зізнанє, я переповів його йї рідною мовою, а потім казав до неї так: „Се є дуже важне зізнанє... чи ви говорите правду?“ Вона каже: „Так.“ Я кажу: „Чи ви хочете підписати се зізнанє і його записати?“ Вона каже: „Так“ і підписала його. Потім я, як публичний нотар, дав йї присягу.

Пит.: Се значить, що ви випитувались її перед тим, заки уложили зізнанє. Відп.: Так.

Пит.: Чи хто із сих людей, що були у вашій канцелярії говорив дещо про тих 10 тисяч доларів, що мались йї дати, або чи була бесіда про жениханє з нею котрого із сих людей? Відп.: Ні.

Судія: Значить, не говорено про се, о скільки ви знаєте? Відп.: Так, о скільки я знаю.

Пит.: А чи ви знаєте, про що вони говорили, заки прийшли до вашої канцелярії? Відп.: Ні.

Пит.: Ну, і чомуж ви не додаєте тих слів: „о скільки я знаю“? Відп.: Я говорю про те, що зайшло в моїй канцелярії; я не знаю, що там було поза тим.

П. Сніткін: Розумієть ся, що я питаюсь, що зайшло у вашій канцелярії. Відп.: Так, в моїй канцелярії.

Судія: Ви ставили йому загальне питанє, чи де-що говорено.

П. Сніткін: Я питав ся, чи говорено в його канцелярії.

Судія: Ну, то йдіть дальше.

П. Сніткін: Чи були які свідки або які люде, що виділи, як вона підписувала се зізнанє? Відп.: Так, було двоє людей.

Пит.: Чи вони підписали ся яко свідки? Відп.: Так.

Пит.: А на що ви потребувати підпису свідків? Спротив. — Спротив піддержаний. — Застереженє відкликую.

Судія: Коли взагалі се є до річи, то воно належить до допитуваня прокуратора.

Пит.: Чи ви знаєте п. Деляного? Відп.: Так.

Пит.: Чи Марія говорила де-що у вашій канцелярії при вас, про мнїме опублікованє її зносин з всесечним Арсенієм?

П. Гарван: Так або ні.

П. Сніткін: Відповідьте, так або ні. Відп.: Так.

Пит.: І щож вона говорила?

П. Гарван: Протестую проти сего.

Судія: Позволяю дати відповідь.

Відп.: Вона говорила, що те, що містилось в сїй статі, було правдою.

Пит.: І як могло се статись, що вона говорила, що зміст сеї статі був правдивим?

П. Гарван: Протестую проти сего.

Судія: Ліпше, най йде дальше.

Відп.: Під час мого допитуваня її вийшло се на яву, що вона складала вже перед тим зізнанє.

Пит.: Добре. Відп.: Я питав ся її: „чи се та статя, яка була поміщена в часописи?“ Я гадаю, що п. Кирчів піддав мені се, щоб я завдав йї таке питанє і я спитав ся її чи се, що було в сїй часописи про всесечного Арсенія було правдою, а вона відповіла, що так.

Судія: А чи ви бачили сю статю перед тим, заки вони привели її до вас? Відп.: Ні, я не знав нічого про неї.

Пит.: То ви не знали, що вона взагалі мала прийти до вас. Відп.: Ні.

Пит.: Чи ви знались з ким із сих людей, що до вас приходили? Відп.: Я знав сих людей, що були в моїй канцелярії.

Пит.: Чи вони були вам чужі? Відп.: Ні, сї люде... я їм казав, що я не позволю йї записати сего зізнаня, доки вона не приведе якихсь людей, що я їх знаю, або що я сам собі таких людей закличу.

Пит.: Кому ви говорили, що ви не відберете від неї присяги? Відп.: Я говорив се п. Кирчову, що не записав її, як вона не буде мати яких своїх крайнів.

Пит.: О, то п. Кирчів прийшов до вас перший? Відп.: Так, п. Кирчів прийшов до мене перший.

Пит.: Щож він до вас говорив? Відп.: Він казав, що має виготовлене зізнанє; я переглянувши його відповів йому: Я не позволю йї присягати на се зізнанє, як вона не приведе до моєї канцелярії своїх крайнів, що говорять її мовою та що її знають“.

П. Сніткін: Се значить, що в наслідок такої вашої розмови, прийшли до вас її крайне? Відп.: Яке є питанє?

Пит.: Я кажу, що в наслідок сеї розмови, прийшли до вас люде, яких вам було потреба. Відп.: Так.

Судія: А хто був тоді з вами, як ви мали таку розмову з п. Кирчовом? Відп.: П. Кирчів стрітив мене на фронтових сходах мого помешканя.

Пит.: Чи він був лише сам? Відп.: Так, він був лише сам.

Пит.: І він мав приготоване зізнанє? Відп.: Він мав приготоване зізнанє.

Пит.: І чи він показував вам се зізнанє? Відп.: Він показував мені зізнанє.

Пит.: А на що він показував вам те зізнанє? Відп.: Він хотів, щоб я відобрав присягу.

Пит.: Від кого? Відп.: Від жєнщини іменем Марія Криницька.

Пит.: Но її з ним не було? Відп.: Ні, але він казав, що її приведе.

Пит.: Значить, він насамперед прийшов до вас, щоби впевнитись, що ви відберете присягу від жєн-

щини, про яку ви нічого не знали, чи се так? Відповідь: Так.

Пит.: І ви її ніколи не бачили? Відп.: Не бачив, но я казав: я хочу, щоби прийшли до моєї канцелярії якісь люде, щї її знають.

Пит.: Добре, но по-що мали приходити сї люде? Відп.: Її крайне.

Пит.: Но по-що хотіли ви мати таких людей, що її знали? Відп.: Ну, те зізнанє було так важне, що я не хотів її записати, хіба під сїм услївом, що я довідав би ся від людей, що вона за одна і всьо про неї. Я не хотів наражати когось на небезпеку.

Пит.: Ну, про се ніхто тут не натякав.

П. Сніткін: Дякую вам, п. Нідел, я скінчив.

Доказове допитуванє п. Гарвана.

Пит.: Ви не мислите так, щоб се записанє зізнанє було в її мові, чи може мислите? Відп.: Предмет (про що говорите зізнанє) в сути річи в її мові.

Пит.: Но чи ви кажете, що зізнанє є в її мові? Відп.: Ні, воно не є по славянськи; воно є перекладом на англійське.

Пит.: Чи ви не припускаєте, щоб вона послугувала ся такими словами славянської мови, які не можуть бути буквально переложені на англійське? Відповідь: Вона могла не послугувати ся так високопарними словами, які там є, но вони є змістні...

Пит. (перериваючи): Ви не гадаєте, щоб вона уживала якихось слів славянської мови, або й якоїсь иншої мови на свїті, які не моглиб бути переложені на мову сего записаного зізнаня? Відп.: О, так.

Пит.: То ви гадаєте? Чи ви мислите, що її запас слів був достаточний... Відп. (перериваючи): Вона сказала...

Пит.: Пождіть хвилику. Чи вона говорила: „він мав полове пізнанє моєї особи?“ Відп.: Вона так не говорила: вона говорила, що він мав полове зносини, сполуку з нею. Я вбрав се иншими словами.

Пит.: Отже вона не послугувала ся такими словами? Відп.: Вона говорила, що він мав з нею зносини. Отсе вона говорила.

Судія: Питанє звучить, чи вона говорила по славянськи або по руськи; „він мав полове пізнанє моєї особи“. Чи вона так говорила, чи не говорила? Відп.: Не як раз так.

Пит.: Добре, но питанє є таке, чи вона уживала таких слів; скажіть: так або ні. Відп.: Я собі не пригаду; я не можу сказати, щоб вона так говорила.

Пит.: Ви не можете сего сказати; добре.

П. Гарван: Чи вона уміла читати? Відп.: О так, вона уміла читати.

Пит.: Уміла читати? Відп.: Не по англійськи, но вона уміла, я знаю, що вона уміла підписати своє імя.

Пит.: Но ви зізнали що-й-но перед лавою присяглих, що вона напевно уміла читати? Відп.: Чи я так казав? Я мусів помилитись, коли зізнав, що вона уміла читати. Я не можу сего сказати, бо не знаю; но вона уміла підписати своє імя.

Пит.: Се добре, но я не питав вас про те.

П. Гарван: Я вношу, щоб се счеркнути з протоколу.

Судія: Счеркніть відповідь.

Пит.: Отже, чи вона уміла читати? Відп.: Я не пробував, чи вона вміла читати; я не знаю.

Пит.: Но мимо сего ви тут заявили, що вона говорила, що статя, яка появилася руській тижневій часописи під наголовком „Свобода“ з дня 25. червня 1908 р., є вірна і правдива. Як могла вона на се присягнути, коли вона не уміла читати? Відп.: Я не знаю, чи вона вміла читати чи ні.

Пит.: Добре, най се буде за відповідь. Хто завів до вас сего клієнта? Відп.: Чи ви маєте на думці п. Кирчова?

Пит.: Так. Відп.: О скільки знаю то його ніхто не приводив. Він прийшов до мене сам. Я ніколи не бачив його перед тим.

Пит.: Яку звязь має Свала із сею справою? Відповідь: Свала?

Пит.: Так. Відп.: Свала прийшов пізнійше.

Пит.: А що за один сей Свала? Відп.: Іван Свала се молодий чоловік, що має погребове підприємство в Оліфанті.

Пит.: Чи ви там знаєте п. Мендельсона, мирового судію? Відп.: Так, я знаю його з Мейфільд.

Пит.: Чи ви знаєте, що він є чоловіком дуже характерним?

П. Сніткін: Протестую проти сего.

П. Гарван: Я хочу спитати його про щось, що є в сїм записанім зізнаню і се є вступом до того.

Судія: Поки-що я позволю на се питанє. Коли-ж воно не буде мати звязи, то ми його счеркнемо.

П. Сніткін: Застерігаю собі право відлику.

Відп.: П. Мендельсон є чоловіком характерним.

Пит.: Чи він є мировим судією у вашім місті? Відп.: Не в моїм місті.

Пит.: То в однім з дооколичних міст? Відп.: В однім з міст судового округа.

Пит.: Чи ви старанно допитували сю дівчину, заки дозволили йї зложити під присягою так важне зізнанє?

П. Сніткін: Я вношу, щоб сего послїдну відповідь свідка счеркнути з протоколу на сїй підставі, бо вона є невідповідна, недорічна і невмісна.

П. Гарван: За одну хвилику, а я її з чимось молучу.

Судія: Внесенє поки-що не прийняте.

П. Сніткін: Застерігаю собі право відлику.

Пит.: Чи ви допитували її дуже обережно що-до її луности з сею справою? Відп.: Я казав йї розказати мені цілу історію.

Пит.: Прошу відповісти лиш на моє питанє. Відп.: Так.

Судія: Чи ви розумієте питанє? Відп.: Так.

(Продовженє на стор. 6-й).

„SWOBODA“

(LIBERTY)

The Ruthenian Weekly

184 Hudson Str.,

Published every Thursday at
184 Hudson St., New York, N. Y.

Published by

The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

REV. P. PONIATYSHYN,

Superintendent

Box 112, Elizabeth, N. J.

адреса мешканця:

326 Rose Hill Place,

ELIZABETH, N. J.

ANTH. CURKOWSKYJ,

editor

184 Hudson Str.,

NEW YORK, N. Y.

K. KIRCZOW,

manager,

NEW YORK, N. Y.

Terms: Two dollars a year.

Advertising rates furnished on
application.Entered as second-class matter
December 21, 1906, at the Post
Office at New York, N. Y. under
the Act of Congress of March 3,
1879.**„Свобода“**часопис для руського народа в
Америці і орган „Р. Н. Союзу“.
Виходить щотижня в четвер і
коштує:в Америці на 12 місяців \$2.00
до стар. краю на 12 місяців \$2.00
в Америці на 6 місяців \$1.00Оплатувати газету треба всес-
да з гори.Гроші треба посилати в ре-
дкострованим листі, або через ек-
спресовий, або поштовою money
order (монеї ордер). Money order
то є „аргожку, котру дістанете
від почтара або агента на ек-
спресовій офісі, пішліть нам бо
без того ми не годні гроший ді-
стати.

Адрес:

„SVOBODA“

184 Hudson St., New York, N. Y.

Телефон 7074 Spring.

Дописа просить ся писати ле-
стень на одній стороні картки.
Дописа непригожі до друку ви-
скажуть ся, наколи з гори не було
вказано, що жадає ся її звороту
і не було залучено марок на
зворот.**3 під кнута Миколи
Вешателя.**

Росія, се найбільша дер-
жава в Європі. Але сама,
корінна Росія, де мешка-
ють питомі Москалі, се пі-
нічна, неврожайна і студе-
на країна та й не така ду-
же велика. Решта простору,
се великі, неросійські
країни, які Росія огнем і
мечем загарила під свою
власть, присвоїла собі. Є
се колишні великі, само-
стійні держави, як Україна,
Польща, Біла Русь, Литва
і т. д. І коли-б так ці на-
роди відірвали ся від Росії,
то вона нараз стала-б дуже
слабенькою під кожним
взглядом, бо вона є сильна
власне тими державами, а
особливо Україною, краєм
„медом і молоком теку-
чим“.

І тому то російський у-
ряд вічно дрожить о ці краї.
Йому вічно здає ся, що ті
загарбані краї хочуть відір-
вати ся. І дійсно вони вже
кілька разів, а особливо
Польща і Україна старали
ся вибитися з під корми
кріпавих сатрапів на мос-

ковському престолі. Отже,
щоби сему запобігти, росій-
ський уряд положив на тих
нарадах свою медвежу ла-
пу і всякими способами
старася сі всі неросій-
ські народи, як приміром
нас, Русинів-Українців, зли-
ти в одно з Москалями.
Цар і царські опричники
хотять, щоб в Росії не бу-
ло ніяких інших народів,
лиш самі Москалі, та ро-
блять усе, щоб довести до
такої нероздільності своєї
держави. Муками, кулями,
кнотом і багнетами приму-
шують усіх „инородців“
позбутися своєї мови, сво-
їх звичаїв, попросту видер-
ти з тіла свою питому, на-
родню душу, а замінити її
якоюсь московською.

Очевидно, що великий
народ не дасть собі так за-
раз відібрати своєї націо-
нальності і рідної мови.
Кожний бажає бути тим,
чим був його батько, його
дід. І народи стрепенули
ся, всі як один поветали:
в Росії вибухла революція.

Правительство затрівожи-
ло ся і в жовтні 1905 року
надало „конституцію“. По-
тім прийшов парламент, од-
ин, другий, третій. Два
перші цар розігнав, а по-
слів заперотирив в тюрми та
заслав на Сибір. Се за те, що
вони дійсно хотіли для на-
роду волі і справедливости,
а цар сего не хотів, бо не
міг-би тоді безкарно обди-
рати народ, гнати його на
зарізь за для своїх кількох
мільонів рублів. І тепер на
папери є ще якась консти-
туція у Росії, є і Дума,
себто парламент, але се все
про людське око, аби мож-
лекше від жидівських капі-
талістів видурювати гроші
на великі проценти. В дій-
сности панує днес в Росії
нагайка, кнут і багнет, без-
правства і самоволя оприч-
ників кривавого ката справ-
ляє найдикші оргії.

А Микола Вешатель II.
почав опять давити наро-
ди, як за часів перед рево-
люцією. Головно ходить
йому о се, щоб за всяку
ціну „инородців“, то є не-
московські народи, оберну-
ти на Москалів.

За перших початків те-
перішньої „куцохвості“
російської конституції у-
правнено в дечому також
і Українців. Їм було віль-
но закладати народно-про-
світні товариства, видава-
ти своєю мовою книжки і
часописи. Але, як сказано
конституція в Росії була
тільки про людське око. І
ось тепер цар одним указом
заказав опять Українцям в
Росії закладати яких небудь
просвітних товариств, а
існуючі казав розвязувати.

Царський указ мотивує
заборону українських то-
вариств в сей спосіб: „...такі
товариства ведуть до поглу-
блення національних різниць
і спорів... З огляду на се ор-
ганізоване таких товариств
є недопускаєме і вважаю
своїм обовязком вказати,
що при полагодуванню
подань о записуванню
не всяких чужопле-
мінних товариств, в
тім числі українських

незалежно від постав-
лених ними цілей, міс-
цевий уряд повинен
постійно відмовляти
записаня...“

Чутки про се, що проти
усіх українських просвіт-
них товариств в Росії на-
суває ся чорна хмара, хо-
дили вже від давна. І ось
ця хмара насунула і загро-
жує знищити кожне наше
товариство. Бо щоб закри-
ти товариство, зовсім не
треба, щоб воно мало якусь
особливу політичну мету:
вистане лишень, коли таке
товариство ширить народ-
ню самосвідомість. І
в сей спосіб рос. уряд од-
ним почерком пера відби-
рає опять 30 мільонам на-
роду мову, відбирає спро-
могу просвічувати у своїм
матернім язичі. Царська
медвежа лапа положила ся
опять важко на нашім на-
роді.

Щож!... Українцям не
первина такі драконські у-
кази царів-вешатель. І ко-
ли вони протягом довгих
віків не зробили з Україн-
ців Москалів, коли мимо
знуцань, тюрми і Сибіру
наш народ до днес непе-
рестав бути Українським
народом, то є надія, що і
тепер не перестане. Ми є
народ окремий, відрубний,
і таким лишимо ся! Не пе-
ремінать нас в Москалів ні-
які царські укази! Що біль-
ше, тепер вже навіть і сам
сей царський указ на-
зиває і уважає нас на-
родом особним, відмін-
ним від Москалів, бо
сам указ зве Україн-
ців инородцями, себ-
то людьми не москов-
ського племені. Приз-
нає се також і рос. Синод,
друкуючи на нашій мові
близько чверть мільона при-
мірників сьвятого письма,
яке розійшло ся до року
між нашим народом. Отже
видно, наш народ живе, по-
чуває себе і свою мову о-
кремою від московщини,
видно, що національна свідомість
ширшає. Правда,
так там під кормигою Ми-
коли Вешателя, як в Гали-
ні та і тут, на вільній зе-
млі все ще найдуть ся
люди, що завдяки юдиній
заплаті скажуть: „і ми не
ми, і я не я“, але багато,
дуже багато вже того не
скаже. Отже не змосков-
цять укази цілих мільонів
живучого народу! Історія
знає много таких примірів,
що голови царів падали на
шафоті, але не знає ні од-
ного такого, щоб указом
мільони змінiali свою на-
родність. І тому й Україн-
ці в Росії, мимо сего ново-
го варварського насильства
якось будуть жити. А жи-
вий, живе гадає....

**Ще в справі кольоні-
зації.**

Последніми часами вири-
нуло питанє і розвинула ся
ширша дискусія в справі
кольонізації Русинами Ме-
ксика або і якогось відпо-
відного кусника землі в
Злучених Державах. З дру-
гої сторони всю ту роботу
що до „випікування“ землі

і що до засягнення інфор-
мацій звалено на уряд Р. Н.
Союзу. Уряд Союзу цілком
раціонально тоту справу
відложив до сегорічної Кон-
венції, бо в тій справі не
міг інакше зробити. Але
рівночасно знову зайшла
нова справа і дискусія в
Свободі про забезпеченє чле-
нів Р. Н. Союзу на случай
праці. Як сказав сьвяту
правду д. Ів. Ардан, то Союз
платить за богато, але аж
по смерті члена. Але воно
так практикує ся у всіх
наших славянських органі-
заціях, і ми на разі тої
системи тримаєм ся; бути
може, що зміна наступить.
єсли найдуть ся люди та
виготовлять якийсь плян
після проекту д. Ардана в
справі плачення після років,
і забезпеченя живих членів.
Можливо, що дасть ся по-
старати ся о дім бідних з
відповідною фармою, деби
немічний і робив по троха
та із заповоги черпав якийсь
соки до життя. Ся думка д.
І. Ардана є світла, але чи
далаби ся примінити пра-
ктично, то про се я вже
цілком сумніваю ся. Бо
кандидатів на такий „ласка-
вий хліб“ знайшло би ся
тисячі. А чим дальше, тим
булоб їх більше, бо члени
з року на рік більше старі-
ють ся і немічнуть. Дальше
хтоби кваліфікував таких
членів? Місцеві уряди, чи
Головний Уряд Союзу, чи
може лікарське свідощтво
вистарчило би? В першій і
третій легко булоб справу
перевести, але в другій
тяжше, бо се булоб полу-
ченє з великими коштами,
хоч би і на саму подорож.
Я тут зовсім не задивляю
ся з якогось вузкоглядного
становища на сю справу,
але якось так мимохіть во-
рушають ся у мене прочуте,
що вона поки що не ввійде
ніяк в житє, при теперіш-
них капіталах Союзу.

Думки, що до винайдєня
землі під кольонізацію, га-
даю, суть на разі важ-
ніші як дім бідних, і тою
справою як раз повинен за-
інтересовати ся загаль, як
каже д. Беля а не одиниці.
Дехто може скаже що нашого
свата хочби тягнув ланьцом
на фарму, то він не підє;
бо деж, каже, а там буду
робив як в старім краю,
коли я тут маю галір і
краватку! А з рештою,
тільки фармів оголошує ся
на продаж по часописах,
що йно бери тай фармеруй
а не „бадруй нікого яки-
мись там комітетами, деле-
гатами, Союзами і т. и.“
А однак мимо того таки наш
чоловік сидить в майні чи
фабриці, сидить, хоч і має
деякий зайвий гріш та читає
про різні фарми на пролаж.
Тайна в тім, що він боїть
ся рушити з місця та
вічно каже: най там, маю
ще час... Тай з того при-
лишне так до свого життя
на меншій чи більшій плей-
зі, що там остає до своєї
смерті, яка по більшій
часті приходить несподі-
вано. Причина того тяжкого
руханя є та, що наш чоло-
вік дуже осторожний фінан-

сіст, хоч по більшій части-
на тій осторожності таки
дуже зле виходить. Як инь-
ші народи закуплять деє
припустім, гавзи, лоти, або
фарми за пів дармо, то аж
тогда доперва наш чоловік
рушить ся також і сьміло
вже платить, хоч в троє
нераз дорожше.

Се певно, що не засяг-
нувши точних інформацій,
годі заманювати людей у
незнані сьвіти на спосіб
першого ліпшого агента,
який звичайно захвалює,
що і фігі родять ся на його
фармі, а там може і біб не
найліпше вдави ся. При-
гадаймо хочби і „Гладикові
фарми“; чи ж то не є школа
осторожності для нашого
чоловіка? Приходжу одже
до такого заключєня, що
коли буде вибраний комітет
до розслідженя землі в Ме-
ксикі та коли він переко-
нає ся наочно про правдо-
мовність брошури „Мекси-
канський рай“, то all right:
всі охочі фармерувати гор-
немо лавою в Мексику. Ко-
лиж противно, комітет ви-
скаже ся в некористь Ме-
ксика, то що тогда має він
зробити? Чи покивати на
всю справу головою і плю-
нути раз на все на кольо-
нізацію? Ні! і ще раз ні!

Комітет повинен таки за-
раз безпоровочно оглянути
ся за відповідною землею
в Злучених Державах. Він
повинен се зробити навіть
ще і перед подорожею до
Мексики. Землі тут богато,
тільки не знати, де єсть
відповіднійша для наших
людей. І тому треба до сеї
справи людей компетент-
них.

Р. Н. Союз повинен тому
мати на будуче агента або
агентів, котрі шукали би за
такою землею і служили
інформаціями Членам Сою-
зу, як се підніє рівнож д.
Ардан. Сі агенти повинні
бути того рода, щоб до них
наш чоловік міг віднести
ся з довірем, певний того,
що не буде ошуканий ко-
ристолюбом, на яких міг би
покладати, як на предста-
вителя такої поважної ор-
ганізації.

Тих кілька гадок висказав
я під теперішню хвилю а
поважани читачі чей не воз-
муть мені того за але, але
противно, заговорять ще
ширше в так важній справі
як потреба кольонізації для
нашого народу в Америці.

Демко Хомин.

Зі Скрентон.хоть може бути в дечім і звідни
инде.

Дня 12-го марця відотрав
„Кружок Драматичний“,
котрий групує ся при Чи-
тальниім. Січинського, шту-
ку театральну „Страйк“. Штука
ся написана о. Н. Струтинським
на тлі хлібо-
робського страйку в Гали-
чині в році 1902, показує
вірно, хто був ворогом хлі-
боробів галицьких а хто їх
приятелем і не одному з
видців того представлення
створили ся очі; пішов гад-
ками в своє рідне село,
спімнув жида-коршмара,
попа-кацапа, збаламученого

„Русск-им Слово-м“ режис-
ера, тай погадав: В достоту
і у нашому селі таке водить
ся. Не змилив автор штуки
ані на волосок від дійсно-
сти, де ще такі павки існу-
ють.

Представленє вишколе-
ними аматорами випало без-
доганно тай і охотно ся гра-
ло, бачучи чимало гостей,
перенятих штукою на салі.
Не буду я тут розводити ся
над майстрами того пред-
ставлення, не буду їх імено-
вати, бо і не знаю як они
всі називають ся, але му-
шу зупинити ся на одній
річі, котра мені впала в
око і котрої то річі не так
легко можна подибати на
американсько-руських те-
атрах. Є се декорації! Чудо
декорації! так і про-
мавляють до руського сер-
ця, так зображують то га-
лицьке село з церковцею на
горбку; тут зжєв в иньшій
акції сьвітлиця своя, рідна,
а гостеньки-ж у ній попри-
бинані в українські строї
так і заманять наше чув-
ство, що ми находимо ся
серед своїх рідних, любих
братів та сестер там за мо-
рем і аж по спущєню за-
слони приходимо до себе.
Але наше серце бє ще жи-
во любовю до свого не чу-
жого. Тай тут не обійде ся
без жалю над бідним кацап-
ським людом і без чути ги-
доти над їхніми проводи-
рами, що за марну копій-
чину видирають народи
те, що є наймиліше, своє
рідне почутє наро-
дне. Скрентонська громада
справила ті декорації з до-
ходів представлень теа-
тральних, котрі тут часто
відбувають ся, а малював
їх звісний артист Русин,
Михайло Роздільський. Ма-
ляр сей здобув собі вже при-
знанє у чужих народів, по-
мимо того, що він всюде
підхує себе Русиним, тож
пора була-б звернути увагу
на него і зі сторони своїх;
ми повинні тішити ся, що
маємо своїх синів талано-
витих і нашим сьвятим обо-
вязком є підтримувати їх,
давати їм занятє у нас, а
ніколи не кликати до ро-
боти чужих людей, котрі
не потраплять вляти того
народного духа до україн-
ської штуки, що свій чоло-
вік. Скрентонська громада
дуже дякує д. Роздільсько-
му, що не жалував свого
артизму в викінченю деко-
рацій.

Що представленє випало
знаменито, се заслуга ту-
тейшого учителя д. Кири-
люка, котрий докладав всіх
старань до єго величчости
як рівною і самих дд. ама-
торів, що пильно учащали
на проби. Належить ся по-
дяка також і Тейльорським
Українцям, що прийшли
своїм сусідам в поміч, а то
д. Збудовському, що висту-
пив між актами з деклама-
цією „Страйк“, таки влас-
ного свого утвору і віддав
його з чутєм, по майстер-
ськи, як також дд. Сеню-
кови і Крайківському, що
брали участь в представле-
нню.

Пишучи сі стрічки, при-
ходить мені на гадку, що

свого часу, коли я писав допис до „Свободи“, не забув похвалити ся, що наш Скрентон спасає рука Бога від москвофільської гидри. Нині, на жаль (а на потіху Нянью), вже сего сказати не можу. Явного москвофільства ще нема, але суть людці, котрі бачили в організовану українську громаду лише свої особисті інтереси, але свого не дїпняли, тож тепер потайно зачинають рити. І деж вони удають ся? Таж цілком природно, що до „Брехні“, а на щож она в Оліфанті існує? Таж на то, аби всяка падлюка мала прибіжище! Тепер нема і одного числа, де-б на хвості „Брехні“ не була причіплена „телеграма“ зі Скрентом. Тим людям на заваді всякий рух, всякий поступ, а найгірше їх то коле, що то всьо робить ся без них. І давай доносити „татунцєви“ о найменших подробицях цілком невинних, але поперечуваних на їх підлий лад. От хотьби і те: Заявляла ся тут школа англійської мови і письма. Учить здібний Українець д. Білик. Охотників згуртувало ся до тепер 46 і всі дуже раді і вдоволені — лише брехливому доносчикови Няньювому не в лад, бо той накинув ся, що учитель иншого віроісповідання. Тим доперва показав, як він низько стоїть, а нашу громаду підвисив і показав світові, що де розходиться о просвіту, о науку, о знанє, там релігійні спори на боці.

Одно щастє, що на тих „побожних“ лисах зараз люди пізнали ся і ігнорують їх та уникають як зарази. А они ходять, мов сновиди і удають „своїх“, то лише біда, що у них „лисячі хвости“ видко. Ті людці, то високі риби, що навіть не вагали ся сягати по високі стільці урядничі в українській організації, і тепер як би не та надія, що може ще удасть ся їм досягнути того, були би вже давно опинили ся в Няньювім таборі, чого і я від серця їм желаю. Бо чим скорше, тим ліпше. Пізнали ся на них місцеві люди, та пізнають їх тоді і позамісцеві і бізнес урве ся декотрим з них, по котрий витязують лапи в оголошенях до патріотичних руських сердець з окликом: „Свій до свого!“ хоть потайно кують зраду.

Оттаке то дість ся всюда по американській Русі-Україні. Скоро лише покаже ся якась народна праця, зараз найде своїх ворогів і коректорів та крикунів, а там де нарід темний, запропащує вечерами своє майно і здоровлє по салунах, де піп-Мадяр найспокійніше пасе живіт та встидає ся слово по руськи промовити, такого не зачепить ані Няньюва „Брехня“, не догляне його ані соколині зір Косового, не дзявкне на нього ані швиденький Слюзар. Чому-ж то так? А, бо там той сидить тихо, тай пси на него не гавкають. А як

має яку собаку у своїй громаді, заткає їй рот людською працею і — святий спокій.

А тепер кличу до Вас, всі діячі по цілій американській Русі-Україні: не зражуйте ся дзявканєм собак та не відтягайте ся від народної праці, а дійдемо до цілі. Ціль наша найбуде освідомити наш нарід національно, просвітити його культурно, та двинути економічно через відтяганє його від п'ятики та деморалізуючих забав, а причувати його до опадности, промислу, підприємства. А наколи нарід буде просвічений і з непорожною кишенею, а освідомлений національно, тоді доперва буде мати силу в Америці, хочби таку, яку мають Роландерс і Бохеміан.

Знакомий.

Допись з Сеймур, Конн.

Ми, сеймурські Русини-Українці жили собі дуже спокійно, поки не появили ся у нас чорносотенні духи, себ то москвофїли, котрі дійсно як царські поспіаки зачали по всіх їхніх шматках обкидати всіх і вся, не належачих до їх корита. Що діє ся в їх читальни, котру они так вихваляють, все розкажу. Ся читальня не веде до просвіти але до ганебної тьми та на сьміх цілому світові.

Тут наведу пару їх славних подвигів, як поступають вперед. Дня 30-го м.м. зібрали ся всі члени читальні то є цілий уряд складаючий ся з одної жінки, писаря і писарчука та кека пива, щоб великоліпно відторжествувати „незабвену“ пам'ять їхнього святи-теля, Качковського. По збіговиску вся п'яна зграя вибігла на двір і далі напад-стувати кого лиш придибали на дорозі. Двох чесних Русинів того дня переходило стрітою коло їх збіговиска і вони нуле на них верещати: один гавкав, другий квичав, третій брехав і т. д. Чиста чортівська музика на сором собі. Один з „просвіщених“ з їх читальні, сам секретар В. виліз з книжкою в руці, став перед будою, де мають збіговиска і далі, на людий вівкати і визивати їх всілякими прозивками за то, що вони не хотять стати ся зрадниками Русі-України і не хотять покушати „истинно русеской“ нагайки та пренайсвятійшої шибениці. Другою річею є се, що читальники, читаючи москвофільські видання, вичитали у них, що Бога нема, жид душі не має і т. д. Так сказав рівнож один загорілий член читальні, П. К. в хаті та далі жінку обкладати кулаками за то, що не дала віри його дурним словам. Яка у них просвіта, то видно з того, що коли москвофільський патріот „Сокгол“ не сколектус по кводрику на кека пива, то читальники не можуть без-условно читати ані „просвіщати“ ся, бож предінь

всія їх просвіта, се водка і пиво.

Тепер відзиваємось до Вас всіх щирих Русинів-Українців, щоби таку заразу не пускати до хати, а навіть буком гнати від дверей, бо кацапетство се не просвіта, але роздор і богохульство. А ви, чесні жінки, коли прийдуть які волокити-москвофїли до Вас, то дайте їм доброго прочухання та яку-таку лепту... мітлюю!

Що ся тичить о. Павляка, то ніяка „рийка“ нічого о. Павлякови закинути не може і не годна, бо о. Павляк працює чесно на народній ниві. Таких святичеників, як о. Павляк жичимо всім американсько-русським парохіям від цілого серця. Нехай пропадають безумні наші вороги „якотаєт воск від лиця огня“, а ми щирі Русини-Українці подаймо собі взаємно руки до любови і згоди.

Наконець ще заявляємо, що то тикає ся дописей в „Поступі“ і „Правді“, то ми собі з них нічо не робимо, бо знаємо, що ті шмати брехнею воюють і від брехні згинуть. Всяка худоба з Сеймур вигине вже в короткім часі, як возьмемо ся за буки на москвофільську спину.

Семен Вітак.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАР.

М а р т.

24 Ч | Софрона
25 П | Теофана
26 С | Никифора
27 П | 2 п. Венедикта
28 П | Агапія
29 В | Савина
30 С | Алексія чол. Б.

— В Філадельфії, так зовимий генеральний страйк все ще ніби триває, але се вже самі аранжери признають, що до „генерально-го“, то значить загального, все ще йому дуже далеко. Вина не вдаті головню лежить в тім, що робітники показали ся нездібні до солідарного виступу в обороні своїх і товаришів. Говорять тепер про загальний страйк усіх робітників Пенсильвенії. Але чи до нього прийде, належить сумнівати ся. Уже о много ліпше вишійшій страйкуючій робітничій трамваєві в Трентоні, Н. Дж. Там страйк триває дуже коротенько і компанія сейчас уступила згоджуючи ся на всі домагання застрайкованшій прислуги.

— Нова пошесть. З Царгороду в Туреччині доносять, що в околиці Яльова, при морю Мармара, вибухла не відома доси пошесть, з котрої умирають дуже люди. В протягу кількох днів померло більше як 300 осіб.

— Підводним судном до північного бігуна. Відомий данський дослідник околиць північного бігуна Др. Кемпер, задумав дістатись до сего „вершка“ земної кулі — незвичайним способом. Доктор Кемпер вже від десяти літ працює над будовою електричного судна, яким можна би пливати під водою. Судно се вже скінчене і не давно відбувались з ним проби в морю. Судно збудоване так штудерно, що можна буде пливати в нему безпечно у воді, попід грубим льодом, що вкриває океан на далекій півночі. В судні є апарат до вироблювання воздуха, яким треба віддихати. Пливати воно буде при помочи електричної сили. Також є заосмотрене сильним електричним світлом щоби було

видко їхати в підледнім царстві тьми. До того судно заосмотрене магнетичними апаратами так, що все буде плисти в одному напрямі до бігуна. Чи сим судном справді можна буде дістатись до бажаної цілі, про се учені сумнівають ся.

— 380-літє далековиди. В серпні минулого року минуло 300 літ від дня примінення Галілеєм винайденого ним далековиди. Описе того замітного факту, що став ся на площі сьв. Марка в Венеції, зберіг ся в писемі прокурора Джероніма Прівілі Оповідє віні, як в серпні 1609 р. разом з Галілеєм та вишніми вишшов на дзвіницю сьв. Марка, щоби видіти чудеса і незвичайне діланє т. зв. „далековиди Галілея“. От як він описує самий інструмент: „В невеликій трубі находилось два скла, одно із них видяте. Коли приблизили її до очей, кождий із нас видів башту, копулу і фасад церкви Santa Quistina в Падві. Було також видко людей, що йшли до церкви San Giacomo в Мора на а відтак виходили відти; було видно людей, що їдали в гондолу а також незвичайно виразно видилось все, що діяло ся на лягунах“. Весь матеріал, потрібний для виконання далековиди, Галілей спровадив з Голландії.

— Відвідини царів. Оної приїхав до Петербурга болгарський цар Фердинанд з царицею, міністрами і численною дружиною царя. Се перші відвідини болгарського царя по проголошенню Болгарії незалежною державою. Перше хоч Болгарія і була королівством, то одна її частина, тай ще в деяких справах була залежною від Туреччини. Російський цар видав пир в честь болгарського гостя, на котрому оба царі виголосили до себе привітні промови. Такі відвідини пануючих мають звичайно більше, або менше політичне значінє. Не диво отже, що дипломати європейських держав живо заінтересувались сими відвідами і приписують їм ріжне значінє. Визначнійшій політичній догадуєть ся, що відвідини болгарського царя в Росії мають головню на цілі отсе: Тепер на Балкані досить не певне положенє. Між Туреччиною а Грецією непорозумінє і може прийти до війни. Тоді Болгарія схотілаби завоювати частину Туреччини і в сій справі болгарський цар хоче порозуміти ся з Росією, щоби на случай чого, Росія підмогла Болгар. Росія очевидно годить ся на все і удає дуже прихильну до Болгарії і до інших „словянських“ держав на Балкані, як до Сербії і Чорногорії. Росія ніби щиро опікуєть ся ними як слабшими, а потайки бажає злити сі держави з собою, або инакше забрати їх під свою владу. І як зачувати, то в такій самій справі має незабаром навідатись до російського царя в Петербург і сербський король Петро. Вже умовили ся в сій справі і він сего місяця має виїхати до Петербурга.

— Як будуть жити люди на сьвітї за тисячу літ? Славний американський винахідник, „король електрики“ Едізон, той, що поведикував електричні дива, як телефон, фонограф (така машина, що ловить людський голос і потім передає его цілком вірно, наче-б то говорив чоловік), пише в одній американській газеті, як будуть жити люди на сьвітї за тисячу літ. Отже тогочасні люди будуть оглядати такі дива, що тепер переходять вони всякі людські понятя. Повидають їх самі люди. Чоловік буде черпати всяке добро для себе із всього, навіть з воздуха, а жите буде достатнє і дуже тале. Тоді кождий робітник буде міг так порядно собі жити, як нині король. Тай недуг тоді не буде. Лікарі до того часу винайдуть певні ліки не лиш на усі недуги, яких тепер не можуть покונати, але

знайдуть і спосіб на продовженє людского жита. Загалом, як розвій культури піде так, як думає Едізон, то на землі буде справдешний „рай“.

— Неврожай в Росії. Славний російський метеоролог Грібєдов запросив думських послів на свій відчит і представив їм марево голоду, який грозить многим сторонам Росії. Сеї зими сніги стопили ся, а потім наступили морози і зціпили землю так глибоко, що вся рстинність замерзла. Посли повинні проте задалегідь подумати про спосіб помочи убогому хліборобському населеню.

— Російський цар дарував Болгарії три панцирні кораблі, два підводні човна і чотири торпедовці, все вартости 80 мільйонів корон. Чи зробив се, щоби справдила ся приповідка „зв'яз японський чорт корову, то не треба й мотузка“, чи може тому що Росія буде будувати нову воєнну флоту, про що пишемо на иньшій місці — не знаєти. Але дарунок гарний і король Болгарії Фердинанд поїхав особисто до Петербурга подякувати.

— Діточа анкета. Між сільськими дітьми площю губернії улажено опікану анкету „Чим — питали їх — кождий хотів би бути в дозрілім віці? Відповіді характеризують ідеали діточого віку та села. І таж 40 пр. мріє про державні і суспільні обовязки, головню про щастє... народного учителя, громадського писаря і подібних осіб; їм платять гроші а робота в них легка і т. д. Лише кількох хлопців хотіло бути учителями тому, що їм подобала ся роль педагога. Про сільське господарство думало небагато хлопців, лише 8 пр. і то під услівєм, що мати муть власні фільварки, багато землі і т. п. Один рад був стати Міцкевичем, бо про великих поетів всі говорять і памятки їм ставлять. Инший волить кар'єру і славу малаєра Матейка.

Таких поетичних вдач, будучих артистів і поетів, було також 8 пр. Святичениками хотіли бути немногі, около 6 пр. Один хотів би сісти на троні папи, бо така кар'єра забезпечує доступ до неба. Три вище святиченика не пішли навіть в мріях. Дівчата раді були стати кравчинями, декотрі учительками, немногі хазаїнками. Ідеалом польських хлопців, селянських дітей, показав ся король Владислав Ягайло, дівчат — королева Ядвіґа

ВИКАЗ ЖЕРТВ

на приватну українську гімназію в Рогатині, зібраних на хрестинах у п. Михайла Камінського в Scranton, Pa. по 1 дол.: о. Олекса Пристай, Стеф. Чолій, Лакота Іван, Крайківський Юрко, Гриць Ковальчук; по 50 цт.: Гриць Мрикало, Ів. Богущкий, Мих. Роздільський, Андрух Ковальчук, Петро Кирилюк, Лисак Прокій; по 25 цт.: Іван Іванишин, Ів. Ткач, Іван Бойко, Марія Чолій, Йосиф Запотошний, Евдоха Калакука, Анна Лисак, Ірина Лакота, Василь Гадуляк, Мих. Кушнір, Василь Горлатий; Розалія Сенюк 15 ц. Разом \$10.90.

На хрестинах у молодого „Шершеня“ зібрано на приватну українську гімназію в Яворіві. Зложили по 1 дол.: о. Ол. Пристай, Вас. Гришко (старий Шершень), Роздільський Михайло, Н. Василєв; по 50 цт.: п-ні Антоніна Гнус, Василь Гнус і Петро Кирилюк. Разом \$5.50.

На товар. ремісничє „Зоря“ у Львові, за почином п. Василенка Євгенія зложили: п. Євгеній Василенко \$5.00; по 1 дол.: о. Олекса Пристай, Мих. Роздільський, Вас. Гнус, Василь Гришко (Шершень) і Петро Кирилюк. Разом \$10.00.

Гроші вислано на руки комітетів, збираючих жертви. Скрентонець.

Нові книжки!

Читайте!

Найновіші книжки. Найкрасше зужиткуєте свої вільні від праці години коли будете читати:

Дорогою памятою зі справи М. Січинського про убитє гр. Потоцького під назвою: АКТ 12. ЦВІТІННЯ 1908, друге доповнене виданє, зміст: I. Акт 12. цвітіння 1908, II. Суд над Мисросявом, III. Нова розправа. 200 ст. в гарн. опр. з золотим написом і порт. Мпр. Ст. ж. ш. 75 ц. Новий Проект на zniszczenie Rusi або як Поляки гнобители збирають ся згубити Рус-Україн. нарід, 48 стор. 10 ц. Українство а москвофільст. 25 ц. Цар Голод 25 ц. Начерк соціології 45 ц. Порадник для аматорських театрів 20 ц. Про батька козацького Бог. Хмельницького 35 ц. Житя рстин — анатомії і фізіології 30 ц. Співомовки, С. Руданьський 30 ц. Пропашний час — Укр. під москвофільським царством ... 15 ц. Народний Декламатор ... 60 ц. Отаман, читанка січова ... 25 ц. Кайдашева сім'я 30 ц. На далекій півночі 50 ц. Ілюстроване Укр. Руське Письменство в життєписях 50 ц. Лис Микита четв. вид. ... 50 ц. Слово Правди, письмо Митрополиту Антонію від Гр. Петрова 15 ц. Лист шинкаря до чорта з відповіддю 15 ц. Розкази про Москалів 15 ц.

Хто замовить книжок за \$2.00 той дістане в дарунку образ „Найбільші сини України“ 23 портрети 16х22 цалів або стінний календар в 3 кольорах з портретом М. Січинського в тюрмі. Пишіть по наш великий цінік. Наша адреса:

RUSKA KNYHARNIA
435 Selkirk Ave.
Winnipeg, Man., Canada.

ОГОЛОШЕНЕ

Подає ся до відомости загалу, що я даю добрі місця для людей потребуєчих роботи, а іменно відсилаю в майні а на фарми так самотних як з родиною.

Інтелігентних людей, владіючих язиком німецьким і англійським даю до реставрантів, готелів і салонів.

I. Rykyszynski,
Labor Agency 12-5
423 E. 5-th st., New York.

ДОБРЕ ЗАНЯТЄ ДЛЯ МОЛОДИХ ЛЮДИЙ.

Фабрика скла The Brookfield Glass Co. в Old Bridge, N. J., 35 миль віддалєня а Нью Йорку, даєть роботу для мущин в віці від 16 до 35 літ. Тут є велика спосібність вучити ся на фактових ребітників. При роботі від штуки такі робітники зарабляють від 2 до 6 доларів денно, валежно від їх відбєности. Позаткова платять 1.25 дол. денно. Виплата щодва тижні. Помешканє можна тут найти у Русинів і Поляків, котрі мешкають в сусідстві фабрики. Зелізняця коштує а Нью Йорку 88 цт. Адреса: The Brookfield Glass Co., Old Bridge, N. J. Офіс в Нью Йорку: 2 Rector Str. Трені відходять а Пенсильвенського діна: 5:28 P. M. і 9:24 A. M.

Пошукуєть ся агєнтів,

котрі продавалиб асєкураційні поліси здоровля і на случай припадку; поліси є в ціні 1, 3 і 5 дол., на рік. Даємо добру винагороду. Агєнти мусять говорити по англійськи. Зголошуватись треба на адресу:

HARRY NOE 11-12
150 Nassau Str. New York, N. Y.

Русько-Англійський ТЛУМАЧ

з котрого можна дуже скоро навчитись англійської мови. Сторін 256. Тверда оправа. Ціна 60 центів. Замовляти у: And. Sawka, 52 Greene St., Jersey City, N. J. Агєнтам даєть значний опуст.

СПРАВИ Р. Н. СОЮЗА.

Покровитель і почитний член
Р. Н. Союзу.

Іх Преосвященство Стефан Со-
тер Ортинський, перший ру-
ський єпископ в Америці.

Головний Уряд „Р. Н. С.“ на ро-
ки 1908—1910.

Духовний управитель:
о. Михайло Балог,
712 Carson st. S. S. Pittsburg,
Pa.

Предсідатель:
Дмитро Кашігула,
McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Черемшак,
Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Федор Гут Куляницький,
Pittsburg, Pa.

Касієр:
Алексій Шарпонов,
524 Pine & Franklin St., Sha-
mokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Вох 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Теодозий Лабовський,
Вох 76, Jersey City, N. J.

Радні:
Михайло Беля, Holyoke, Mass.
Петро Ярема, New York, N. Y.
Іван Глова, Shamokin, Pa.

Анд. Стефанович, Pittsburg, Pa.
Алексій Горбаль, Derby, Conn.
Михайло Черів, Cleveland, O.

Контрольна Комісія:
о. Д. Добротвор, 25 Chestnut St.
Yonkers, N. Y.

Василь Гришко, 439 N. 6th Ave.
Scranton, Pa.

Михайло Бабій, 391 Maple Ave.
Kingston, Pa.

Директор друкарні:
о. П. Понятишин,
Вох 112, Elizabeth, N. J.

адреса мешканця
326 Rose Hill Place,
Elizabeth, N. J.

Редактор:
Антін Пурковський 184 Hudson
Str., New York, N. Y.

Менеджер друкарні:
К. Кирів, 184 Hudson St., New
York, N. Y.

Головний організатор:
Мих. Беля, 56 Hamilton Str.,
Holyoke, Mass.

Головна Канцелярія Р. Н. Сою-
за знаходиться під числом 123
Sussex St., Jersey City, N. J.

Вступайте до Союзу!

„Руский Народний Союз“ —
Приймає членів до 45 літ жи-
ти.

Вступне після літ.
СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

В разі смерті члена класи „А“
(ціле посмертне) \$1000.00.

В разі смерті члена класи „Б“
половину посмертного \$500.00.

Посмертне за жінку або мужа
члена класи „А“ \$400.00.

Посмертне за жінку або мужа
члена класи „Б“ \$200.00.

Посмертне за діти від \$15.00 до
\$300.00.

В разі утрати: а) обох очей, ніг
або рук \$1000.00.

б) одної руки, ніго або ока
\$200.00.

Если отец rodziny в шпитали
божевільних, Союз платить що
року родині \$150.00.

Хто хоче вступити до Союзу,
мусить вписатися також до брат-
ства, яке належить до Союзу.

ДЛЯ П. П. СЕКРЕТАРІВ
Р. Н. СОЮЗА.

Повідомляю раз на все, що
всі гроші належать до каси Р. Н.
Союзу, послідає ся так: на по-
сле order-ах або чеках вписує
ся ім'я Alex Sharshon, Shamokin,
Pa. Дальше так записаний по-
сле-order або чек не досидає ся
до Голов. Касієра, але враз з ви-
казами до Голов. Секретаря. Го-
ловний Секретар опісля відси-
лає їх до Голов. Касієра.

С. Ядловський,
Голов. Секретар.

ЦІНИ І ПРАВИЛА ОГолошень В „СВОБОДІ“.

1) ОГолошення БІЗНЕСОВІ, які йдуть довший час (від 3 міся-
ців до року) платять ся після спеціальної тарифи, яку інтересовані ді-
стануть на жадане листово.

1-о, 2-о або 3-и разові ОГолошення БІЗНЕСОВІ по 3 цнт. від
слова за кожний раз.

ДІВНИ ОГолошення, як: мітинги брацтв і товариств належа-
ють до Р. Н. Союзу поміняє ся безплатно один раз в рубриці „Роз-
віділа Р. Н. Союзу“.

ОГолошення ТЕАТРАЛЬНИХ ПРЕДСТАВЛЕНЬ І БАЛІВ по
2 центи від слова для брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союзу,
а для товариств не належачих до Р. Н. Союзу по 4 центи від слова.

ПОШУКУВАННЯ ОСІБ І РОБОТИ по 2 центи від слова за най-
менше 10 слів.

КОНКУРСИ ПАРОХІЙ і інші по 3 центи від слова.

ПРОПОЗИЦІЇ ЖЕНИТБІВ по 10 центи від слова за найменше
10 слів.

Одноразове оголошення адреси 25 центи.

2) Належність за всяке оголошення мусить бути прислана з гори та
в цілості. В противнім разі оголошення безцільно не поміняє ся. На-
лежність за дрібні оголошення можна присилати також поштовыми
марками.

3) Кожде оголошення мусить бути в редакції на тиждень перед да-
тою виходу того числа часопису, в якому воно має бути поміщене. Ого-
лошення телеграфом не приймає ся.

4) За зміст оголошення або за відвечальність оголошуючих ся в ча-
сописі фірм редакція не приймає ніякої відвечальності.

5) Кого-б скривджено, або з ким аль обходимо-б ся в тій фірмі,
яка оголошує ся в нашій часописі, незай про се сейчас повідомити ре-
дакцію, а коли податим достаточні докази онуства, виклике ся оголо-
шення несовісної фірми; крім сего редакція доложит-в всі старань, щоб
ошуста позбутися до відвечальності.

6) Редакція має право відкинути або перервати яке небуло оголо-
шення, не подаючи причин.

7) Редакція має право жадати від фірм або незнатих осіб, щоб
прислали докази, що ведуть свій бізнес чесно і дійсно зможуть додер-
жати того, що обіцяють в оголошенні.

8) В оголошенні мусить бути тільки правда. Редакція має право
відкинути всяке підозріле оголошення.

9) Оголошення мусять бути писані пером, виразно і на одній сто-
роні паперу.

10) За дрібні оголошення редакція не висилає ніяких покейтовань.

Ві доз ва

до всіх Ви. Секретарів і Організаторів Відділів Р. Н. Союзу.

Звертаємо отсєм увагу пп. Секретарів, щоби не
прислали декларацій без виповнення свідощтва лікар-
ського, яке находить ся на другій стороні декларації,
позаяк такі не будуть прийняті.

Рівнож при виповнюваню декларацій просимо на
те уважати, щоби на декларації було подано на яке
посмертне член хоче належати, кільки має він і його
жена літ, ім'я жени або якого иншого члена родини,
після того, кому член записав посмертне.

Член, котрий не вміє писати, має зробити на де-
кларациі пером знак хреста, уміючий писати має
підписати ся власноручно на обох сторонах декла-
рації.

Місячні справоздання т. є. друки на жовтих карт-
ках, як також адреси нових членів прошу виповню-
вати і присилати враз з деклараціями і розметом.

Від Головного Уряду Р. Народного Союзу.

Д. Напитула, гол. преде.

Т. Лабовський, гол. рек. секр.

Ч. 1250. КВІТ \$400.00
на чотириста доларів, котрі п.
Михайл Юрч отримав як посмерт-
ну допомогу по жені Марії з Го-
ловної Каси Руского Народного
Союзу в Америці.

Cleveland, O. марця 14. 1910.

Михайл Лазука.

Свідки:

Іван Миланч,

Іван Галушак.

Від місцевого Уряду Руского
Народного Союзу в Америці.

Відділ (число) 102.

Іван Пудик предс.,

Михайл Лазука секр.

Ч. 1247. КВІТ \$1000.00
на тисяч доларів, котрі п. Юлія
Малютин отримала як посмерт-
ну допомогу по мужу Костю з Го-
ловної Каси Руского Народного
Союзу в Америці.

Monessen, Pa. марця 12. 1910.

Свідки:

Стеф. Цимбала,

Василь Сивик.

Від місцевого Уряду Руского
Народного Союзу в Америці.

Відділ (число) 62.

Стеф. Цимбала предс.,

Николай Сивик секр.

Ч. 1241. КВІТ \$844.95
на вісімсот сорок чотири до-
ларів 95 центів, котрі п. Пайза Ро-
манюк отримала як посмертну
запомогу по мужу Михайл з Го-
ловної Каси Руского Народного
Союзу в Америці.

Hazleton, Pa. 1910.

Пайза Романюк.

Свідки:

Е. Лембик,

А. Романчак

Від місцевого Уряду Руского
Народного Союзу в Америці.

Відділ (число) 85.

Мих. Мих. Мардиняк предс.

А. Романчак секр.

Ч. 1242. КВІТ \$155.05
на стопятьдесять п'ять доларів 5
центів, котрі місц. уряд отримав
як похор. кошта по Михайл Ро-

манчак з Головної Каси Руского
Hazleton, Pa. 1910.

Пайза Романюк.

Свідки:

Е. Лембик,

А. Романюк

Від місцевого Уряду Руского
Народного Союзу в Америці.

Відділ (число) 85.

Мих. Мих. Мардиняк предс.

А. Романчак секр.

Ч. 1251. КВІТ \$400.00
на чотириста доларів, котрі п.
Гаврило Слива отримав як по-
смертну допомогу по жені Еві з
Головної Каси Руского Народно-
го Союзу в Америці

Mt. Carmel, Pa. 1910

Гаврило Слива.

Свідки:

Василь Карляк,

І. Трохановський.

Від місцевого Уряду Руского
Народного Союзу в Америці.

Відділ (число) 2.

Дим. Коропчак предс.,

Іван Воргач секр.

Рух

в відділах Р. Н. Союзу.

SWOYERS, F.A. бр. сьв. Арх.
Михайла, від. 197 подає до відом-
ості членам, а іменно: Ілько
Гурин, Михайло Пелешок, Юр-
ко Іванишин, Юрко Сарахман,
щоби ся зголосили до секретаря
до 14 днів, бо як не зголосить ся
будуть виключені з брацтва з Р.
Н. Союзу. — Анд. Лужецкий
секр. Вох 117, Swoyers, Pa.

Ч. 1241. КВІТ \$844.95
на вісімсот сорок чотири до-
ларів 95 центів, котрі п. Пайза Ро-
манюк отримала як посмертну
запомогу по мужу Михайл з Го-
ловної Каси Руского Народного
Союзу в Америці.

Hazleton, Pa. 1910.

Пайза Романюк.

Свідки:

Е. Лембик,

А. Романчак

Від місцевого Уряду Руского
Народного Союзу в Америці.

Відділ (число) 85.

Мих. Мих. Мардиняк предс.

А. Романчак секр.

Ч. 1242. КВІТ \$155.05
на стопятьдесять п'ять доларів 5
центів, котрі місц. уряд отримав
як похор. кошта по Михайл Ро-

манчак з Головної Каси Руского
Hazleton, Pa. 1910.

заст. Стеф. Капцьо, кап., Йосиф
Когут госп. маєтку, Ілько Федин
двер. — Дмитро Степась секр.

NEWBURG, N. Y. бр. сьв. О.
Ник. від. 176 подає до відома, що
мітинги відбувають ся в кожду
другу неділю по першій в Hen-
drick Hudson Hall. Новий уряд
на рік 1910 вибрано на дні 13-
марця слідуєчий: М. Яблон-
ський пр., Ад. Стечинський з. пр.
Ів. Поповник скр., П. Маслов-
ський з. скр., М. Бережний кас.,
Ал. Паньків, Н. Шманько доз.
хорих. Адр. бр.: John Popowyk,
24 Edward st., Newburg, N. Y.

Пошукування осіб.

(Оголошення в сій рубриці коштую
по 2 цнт. від слова).

— Де є Василь Хомяк,
що перед 3-ма роками перебував
в Auburn, N. Y. Походить з гор-
лицького повіту. — Paza Chomik,
25 Monroe st., Auburn, N. Y.

— Де є Михайло Маліц-
кий. Має перебувати десь в
Геркімер, Н. Й. від 11 літ. Хотб
про него що знав нехай повідо-
мить: Anna Malicka c/o Ruth. St.
Raph. Empl. Bureau, 822 N Frank-
lin st., Philadelphia, Pa.

— Ратуйте мою жінку! Голу-
бонька моя сизокрила полетіла з
Владком Старух, походячим з
Доброї, повіт Сянік, та не дає
найменшої вістки про себе. А тут
певно вже їм біда доскулює, бо сі
талари, що прилипли до неї, му-
сіли вже розкотити ся. Може на-
віть і голод її доскулює з її стару-
хом, а я навіть не знаю, куди для
неї післати гроші. Старух є чор-
нявий, сиві очі, високий на 6
стіп а вона, моя жіночка, називає
ся Мілька та походить з
Шквірного, пов. Горлиці. Всяка
відомість урадує моє серце, бо
буду принайменше знати де для
моїх голубят післати шнурок. —
Ant. Czupanczak, 28 Clipert str.,
Detroit, Mich.

— Учителю з старого краю по-
шукує занятя. Зголошення: „N.
John“ Coaldeale, Pa.

Дрібні оголошення.

(Оголошення в сій рубриці коштую
по 3 цнт. від слова).

НОВІ КНИЖКИ.

Хто хоче научити ся ноти?
Підручник на скрипки .. \$3.50
Домовий лікар \$1.00
Мапа цілого світа \$2.00
Агентам і книгарням опуст.
BOOKS IMPORTERS
Вох 21, South Pittsburg, Pa.

Русини Пітсбурга!

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ,
ЩО ГРОШІ — ТО СИЛА?

Старайтесь пізнати та пізнати скла-
дати свої ощадности в стейтовім Банку
на розі ул. Carson-a і 14-ої.
Сей банк є одним з найстарших і най-
певніших банків, що цілковито забезпе-
чують Ваші ощадности. У нас склада-
ють ся гроші церковні, братські, сирітські
і ин. Кожний, що має у нас
гроші, отримує на бажане звіт стейто-
вих контролорів.

Продаємо корабельні карти
на найліпшіх ліній, а гроші
до краю висилаємо по по-
чтовім курці

German Savings
and Deposit Bank
Cor. 14th & Carson St.
South Side, Pittsburg, Pa.

Й. Е. Рот, преа. А. П. Міллер, кас.

Ол. Бучак, зр. банк.

Календар-Провідник
на рік 1910
тепер літ 25 цнт.

Пам'ять до
EUG. HWOZDYK

705 Mint Alley, S. S. Pittsburg, Pa.

Позір Братства!
Роблю всі братські річі най-
ліпше і найкраще, в найліп-
шого матеріалу за дуже при-
ступні ціни і за роботу гваран-
тую. Продаю книжки і на жа-
дане посилюю цінник.

Більш довголітнім членом Р. Н.
Союзу. Проч в чужині; уда-
вайте ся до свого! Мій адрес:

STEFAN KALAKUKA
215 Moran Court, Scranton, Pa.

ПРОЩА! ПРОЩА! ПРОЩА!
ПРОЩА! ПРОЩА! ПРОЩА!
ПРОЩА! ПРОЩА! ПРОЩА!
ПРОЩА! ПРОЩА! ПРОЩА!

ПРОЦЕС.

(Продовжене зі сторони 3-ої.)

П. Гарван: Коли не розумієте питань, то скажіть
се. Від.: Я сьєм перший раз в суді за свідка

Пит.: Ну, ми знаємо, як лихими свідками є прав-
ники. Слухайте тільки і відповідайте на мої питання.
Ви не дозволили-б молодій дівчині зізнавати щось під
присягою проти високого достойника якоїсь церкви
без як найбільшої осторожности і обачности, чи не
так? Відп.: Так, се як раз має становити.

Пит.: Чи ви знали, що в сій зізнаню містилось обви-
нене, яке раз на все підкопало-б церковну кар'єру сего
чоловіка, коли-б воно показалося правдою? Відп.: Так.

І ви написали в сій зізнаню, що вона зізнавала
під присягою для о. Арсенія по оголошеню (статі).
Відповідajte лише: Так або ні. Відп.: Так.

Пит.: І ви знали, що вона зізнавала перед миро-
вим судією Мендельсоном. Відп.: Я не був певний,
перед ким вона зізнавала.

Пит.: Чи ви не питали ся її, серед яких обставин
вона складала се зізнане? Відп.: Ну, я питає ся її.

Пит.: Лише одну хвилю. Відп.: Так.

Пит.: Позвольте мені ще вас спитатись, чи ви
знали, що вона служила у мирового судії, Мендель-
сона? Відп.: Сего я не знав.

Пит.: То ви сего не знали? Відп.: Що до сего
не сьєм певний; не можу сего сказати.

Пит.: А чи ви не знали, що вона складала перед
мировим судією Мендельсоном зізнане, яке очищало
о. Арсенія? Відп.: Я знав...

Пит.: Дайте лише відповідь. Відп.: Так, но я
хотів би се висвітлити...

П. Сніткін: Я дам вам нагоду се висвітлити,
коли він вам не дає.

П. Гарван: Чи ви не зносились устно або пи-
сьменно з мировим судією Мендельсоном що до сєї
справи? Відп.: Ні.

Пит.: А про те ви написали в зізнаню, яке складала
ся дівчина так: „Дальше зізнає заприсяжений свідок
(deponent), що якийсь Яцко Адамьяк і рсечесний Ар-
сеній Чаховцов погрозами і викликанем в мене великого
страху о мою свободу, змусили мене підписати сєй
документ, написаний по англійськи, котрого змісту я
не знаю, про зміст котрого то документу мені не
розказано.“ Ну, і чи ви, як казали їй се підписати,
вірили, що мировий судія Мендельсон дозволив би,
аби вона підписала перед ним якийсь такий документ?

П. Сніткін: Протестую проти такої форми питання,
тому, бо воно, по перше наводить факти, на які нема
доказу, бо після зізнань, свідок не знав, що мировий
судія Мендельсон виготовляв сє заприсяжене зізнане...

Судія: Спротив ухилиний.

Відозва.

Позір!! Братя Русини!!

Сего року має ся відбути в цілій північній Америці, де мешкають і працюють сотки тисяч народу нашої руської народности, конекрипція. Власти державні (стейтські) по цілій світі роблять таку конекрипцію (спис людей) до статистичного виказу (перегляду), кільки душ прибуло в краю, чи державі за 10 літ. Крім тої цілі, щоби переконати ся кільки душ прибуло, або убуло в дотичнім краю, — конекрипція не має иншої цілі — отже най наші люди не боять ся нічого, але най охотно приступлять до спису (до конекрипції). Але, щоби нас Русинів не вписувано як Поляків, або Малярів, а лише Русинами і аби не вийшло таке, що будуть в Америці всі народности, лише Русинів не буде, що може ся стати дуже легко тогди, коли один Русин дасть ся записати як грек, другий, як hungary, инший як Russian, а ще хто другий, як polish, або slavish, тому наш Ви сокоблагородний Мг. Шершень по-старав ся о вибиті тикетів, на котрих подасть ся формуляр (спосіб), як наші люди мають ся вписувати в конекрипції (по англійські і по руські). Хто не уміє писати, або і говорити по англійські подасть урядникови тикет і справа з конекрипцією скінчена. Мг. Шершень кланяє ся і просить всіх щирих патріотів, отців духовних, учителів-діаків, урядників брацтва і т. д. словом усіх щирих приятелів нашої руської народности зголосити ся по такі тикети на адресу: SHERZEN 439. N. 6. Ave Scranton, Pa. подаючи, яке число тикетів переслати і свою адресу, залучаючи на пересилку 25 центів від тисячки. За друк, папір і труд Шершень не жадає нічого, хіба одного, а то: щоби не дай Боже котрий з Русинів не замінив ся в ляха, або малярна, або як то кажуть хрунівство!!! За зраду — хрунівство Шершень за-платив би своїм острим жалом і то не раз, або два, але платив би хруневи так довго, доки хрунь не спух би як „нитка“. Тож Русини стережіть нашої честі і народности, щоби нас не утопили в американським океані вавилонської мішанини, але щоби світі знав що і ми нарід!!!

Szerszen 439 N. 6. Ave. Scranton, Pa.

Дещо з життя в Watervliet, N. Y.

Майже в кождім числі „Свободи“ читаємо різні цікаві відомості, якто наші братя Русини з кождим днем поступають на перед; тож і ми хочемо написати кілька слів про наше життя-буте.

У нашім місті Русинів багато і всі роблять, бо ро-

боти тепер доволі щоб тільки здоровля Бог дав, то і грошики би в кишені дзенькали. Лише з одним нам не добре, а то, що наші Русини не всі одного духа. Але все таки, хвала Богу, разом тримають ся, та о свою гр.-кат. віру та о церкву як найкраще старають ся.

В минувшу неділю, 13. Марця члени Аматорського Кружка з Когує, Н. Й. відіграли у нас представлення під заголовком „За сиротою Бог з калитою“.

Вечером того дня в гали церковній зібралось багато гостей, як своїх так і чужих, щоби подивитись на своє руське представлення та почути милозвучної гармонії руської пісні.

Точно 15 мін. по 7. виступили Аматори на сцену і зачали грати. Штука випала дуже красиво. Всі аматори зі своїх ролей виявили ся так знаменито, що вибагливий критик мусить тримати язик за зубами. Мусимо тут згадати про Андрия Поліщука, гравшого ролю „писаря“. Він то своім комічним зхарактеризованем та парagraфами забавив всіх гостей доволі.

Честь Вам і слава Когуєським аматорам! Дай Боже щоби за Вашим приміром, пішли всі Русини, а тоді „в наше віконце загляне ясне сонце“.

Если би то по наших плейзах відбувались подібні представлення то певно блуди наших людей дуже би зменшились, та кождий уважав би себе Русином та не пхав би носа до криво-славного багна.

А тепер складаємо сердечну подяку аматорському кружковому з Когує за відіграння сеї штуки на дохід нашої церкви, котрий виносив вище 55 доларів. Дякуємо також п. Андрию Поліщукови, що тим всім заняв ся, як і п. Малігловці і всім членам аматорського кружка, котрі брали участь в тій штуці.

Най Вам Бог за Ваш труд стократно винагородить та дасть сили на дальше працювати.

Комітет церковний,
з Ватервліт, Н. Й.

Із тайн природи.

(Дальше).

II.

Світ рости́ний.

Усі тіла находячі ся на нашій землі можемо поділити на два головні відділи: тіла мертві і живі. До мертвих зачисляємо усе те, що не змінює ані своєї форми, ані не потребує ніякої до поживи свого існування. До своєї групи належать мінерали, то є каміне, металі, вода, воздух і т. д. Під тілами живими розуміємо усе те, що може о власній силі рухати ся, рости, розмножувати ся. Отже тут належать рослини, звірі і люди.

Розпічемо від найпростіших об'явів життя. Його слідно у рости́н.

Погляньмо кругом себе.

Яка велитенська різноманітність у рости́нній світі, скільки різнораких форм, барв, відтінків. Під нашими ногами стелять ся шовкові трави, над ними колише ся пахуче зілля, засіяне неначе зорями різноманітним цвітом, пахучим, як подув із раю. Висше зілля виетрілюють корчі о всіляким листю, а по над сям усім гордо купають у високих хмарах своєї чола височезні дерева. А від їх гилля йдуть якісь тасмні шуми, шепти, якась незнана музика, неначе вони, сі старезні дуби, буки, сосни, граби розповідали якусь казання про закліату царівну, про незнане щастє, що раз колись було між людьми і полинуло у засвіті, щоб не вернути ніколи.

Чудова є природа, а хто її полюбить, найде у ній незміримі богатства для духа і тіла. Придивім ся ближше сій чарівниченці, бож кождий листочок, кожда травка є повна руху і життя. Коріня черпають з землі поживні соки для рости́н замінюючи сі соки над землею у чудові форми; тут знова листки вдихають з воздуха корм, заповнюючи його в заміну пахощами; сонце красить цвіт у дивні відтінки барв; додаймо до сего рої золотих мушок і комах, що брешають літають понад цвіти, а переконаємо ся, що навіть в найтемнішій кутику ліса пульсує не менче буйне житє, як на найлюднішій вулиці великого міста. І захоплює нашу увагу се повне поезії, повне чарів краси житє рости́нного світа, однак гадаємо, що ся поезія і краса нічо не стратить на своїх чарах, коли ми будемо старати ся пізнати права, які рядять житєм рости́н, коли пізнаємо їх спосіб живлення ся, їх умовини життя.

Передовсім бачимо поміж рости́нами величезну різноманітність. Дослідники до тепер знають про 200.000 родів всіляких рости́н, та рік річно до того числа прибувають ще нові. Помимо однак так величезного числа родів рости́н, дадуть ся вони, так само як барви і первні, поділити на певні головні роди, почавши від найнижчих рости́нних утворів, називаючих ся поростами, до яких вчисляємо мох, гриби і плісень, далше зілля, як трави, збіже, ярини, опісля корчі, як агрес, рожа, ялівець і т. п., та наконець дерева, як яблонь, дуб, липа і иньші. Се суть чотири головні відділи, які обіймають увесь рости́нний світ.

Кождий з тих відділів розпадає ся на незчислену скількисть підвідділів, родів і підродів, яких однак за для тісних рамок сеї праці годі поіменно вчисляти. Однак не тяжко буде кождому з нас відгадати, до якого відділу зачисляти якусь рослину, коли пізнаємо ріжницю, які заходять поміж відділами рости́нного світа.

Приймаєть ся передплата на щомісячник

„ЕКОНОМІСТ“

(VII рік видання)

орган „Красного Союзу Ревізійного“ у Львові, присвячений теоретичному і практичному освітленню питань кооперації і сколомічного життя вгалаї. В 1910 році в „Економіст“ будуть містити ся реферати, які мають бути приготівлені до I. національного кооперативного конгресу.

Передплата річна виносить 1.50 дол. Адреса редакції і адміністрації: Австрія, Львів, Ринок 10.

При „Економіст“ видає ся популярний ілюстрований кооперативно-економічний місячник „САМОПОМІТ“.

Передплата річна на „Самопоміт“ виносить 0.50 дол.

Видає: Красний Союз Ревізійний. Одичальний редактор: О. Савич.

ВИРОБИ БРАЦКІ

машлі, шанки, відзнаки, хоругви, уніформи.

В. Н. MORGAN
13 N. MAIN ST.
SHENANDOAN, PA.

Im. з 17 намінами
ЖЕЛІЗНИЧІЙ
ГОДИНИК для
мущин і жінок, накручує
ся без ключика,
позолочуваний, з
гваранцією на 20
літ, подвійні ку-
верти красно вирі-
зані. Ходить без-
условно точно на спеціально зробле-
ний для людей, котрі роблять при же-
лєзницях, і гварантує ся на 20 літ. Не-
звичайна нагода. — Ми випустимо сей
годинник на кождо адресу за посилла-
тою (C. O. D.) \$5.75 і за зворот пере-
сылки, є тим привілеєм, що кождий
може його оглянути, і если єму не по-
добав ся — то тоді не потребує платити
аїі одного цента. За такий годинник у
вільного купця треба заплатити 35 дол.
Дуже гарний 14 кар. золотом позоло-
чений ланцюжок з дармовим — до-
дає ся даром до кождого годинника.
EXCELSIOR WATCH CO.
1101 Athenaeum Building, Chicago, Ill.

THE FIRST NATIONAL BANK OF MINERSVILLE, PA.

Капітал \$50.000.00. Надвишка і нерозділені зиски \$93.000.00.

Заснований 1864 року.

Провадить загальний банко-
вий бізнес. Видає міжнародні
моні ордер, драфти і пере-
дає гроші до всіх частин світа, де-
зичає гроші на реальність. Де-
позити сего банку подвоїлись
протягом останніх 5 літ і вино-
сять тепер около \$500.000.00.

Гроші пересилає через фір-
у Knauth Nachod & Kuhne, New
York, N. Y.

Російсько-Американська Лінія.

Одинока без пересідання поміж
Американою і Росією.
(Russian-Imperial Mail Steamers.)

ПАРОХОДИ

відпливають з Нью Йорку:

„Літауя“ — 6-го цвітня 1910 о

год. 2-й по пол.

„Россія“ — 20-го цвітня 1910.

Ціни шифарт:

До Роттердаму. До Літавії.

\$31.00 III класа — \$38.00

\$33.00 III улішона кл. — \$40.00

\$43.00 — II класа В — \$50.00

\$50.00 — II класа А — \$60.00

З Літави:

II класа А \$57.50 — II класа В —

\$52.50 III класа \$38.50.

Крім того пасажирів III-ю кля-

сою платять \$4.00 як таксу жа-

дачу американським правитель-

ством. 2-5

A. E. Johnson & Co.,
Gen. Pass. Agents,
27 Broadway, New York.

РУСИНИ! ВСТУПАЙТЕ
В ЧЛЕНИ Р. Н. СОЮЗА.

Металеві
овцаси
і зашпакі

Зробле-
ні з сталі

Для найперів. важе-
нарів, фарверів і всіх, що
роблять при тяжкій роботі.

Піддержують стопу. Зроблять
ваші черевки як нові. Легкі до
прикріплення. Швидко вам їх нало-
жить. Купите їх у вашого про-
давця чоботів. Суть легші від шкі-
ри, і віколі не внащать ся.

Пішіть по цінах.

UNITED SHOE MACHINERY CO.
BOSTON, MASS.

ДОБРИЙ ЗАРОБОК.

Кождий вечером може заробити 3.00
долари. Прошу написати до нас по ін-
формації. Хто у нас купує книжки, ді-
стане гарний дарунок. Пішіть по цінах
руських книжок на адресу:

5-13 JOHN IWANICZ,

157 Middle Ave., Garfield, N. J.

Одинокий руский адвокат і нотар на
цїлу Америку Доктор прав
ЮЛІАН ЧУПНА

Конвулярний комісар.

Полоджує всі справи в Галиччї.
Процеса спадковї і ґрунтової. Відбере
гроші від довжників. Справи військові.
Опороджує контракти, повномочія і всі
інші документи. Переправджує інтабу-
ляції і всі випис гіпотечні. 2-

3 N. Main Str. WILKES-BARRE, PA.

Адрес поштової:

JULIAN CZUPKA, LL. D.

3 N. Main Str. WILKES-BARRE, PA.

РУСИНИ! Спмагайте своїх Ру-
синів. — Посилайте гроші до
краю, купуйте шифарти в
Руській спілці RUTHENIAN
EXCHANGE CO., 184 HUD-
SON STR., NEW YORK. У-
давайтесь також до неї в спра-
вах ґрунтових і військових,
котрі ся Спілка точно вико-
-ує.

Для Церков

виконує всякі роботи з об-
сягу різбарства і позолотар-
ства як:

Жконостаси. Відтарі, Кивоти і инь.

бувший управитель різбарської і
позолотарської роботи в Товари-
стві для розвою рускої штуки
у Львові.

Іван Луговяк,

сїо German Savings & D. Bank

S. S. Pittsburg, Pa.

Хороби мужеські.

Коли Ви єсте хорі та потребуєте доброго лікаря,
удійте ся то мене в повний довірє, а я Вам скажу,
чи можете бути вилічені, чи ні. Се не робить ріж-
ниці, чи довго єсте хорі та на яку недугу, не ро-
бить ріжницї, що Вам сказали другі лікарі, але
если єсте хорі, приходіть до мене. — Моя 26-лі-
тня практика лікарська та досвід в тїм краю і ва
границею дозволяють мені розпізнати і вилічити
всяку недугу, яку унаам вилічальною. Недуги лічу
скоро і skutочно.

Хороби венеричні (секретні) і вараляні. Су хо-
роби лічу своєю питомою ме-
тодою дуже скоро і так, аби більше не вертали ся.

Хороби скірні як: короста, вискіди, прищі, сверб, руптура, лишай,
випадає волосся і т. п.

Хороби крово як затроєне крово, ревматизм і иньші.

Хороби жолудка і утроби.

Хороби нирок Простуда нирок, тяжка моч, простуда піхура, каміне
в піхурі, запалєне нирок, піхура, біль в пахвинах і т. д.
Хороби нервіів невралягія, біль кравей, перестрах в часі сну, дерге
в м'язах і т. д.

Сї недуги і много иньших лічимо совісно і в як найкоротшім часі.

Адреса: L. A. KELLY Адреса: Pittsburg, Pa.

628 Penn Ave. Другий поверх.

Офісові години: Що дня від 9-ої рано до 8-ої в вечора.
В неділі „10-ої „ 3-ої по полудні.

12-15

ДАРМ! одна пачка славних ліків

„GALEN“

Чи Ви хорі? Ліки „GALEN“ вилічили тисячі людей, вони ви-
лічать і Вас. Пощо платити величезні суми грошей за ліченє,
накопили Ви можете вилічити себе самі.

Приміть свою точну адресу, імя і провизко, а ми Вам ви-
шлемо відвратною поштою пробний лік „GALEN“ цілком даром.

1. RUMATINA лічить ревматизм, аваральгію, пухлину і т. п.
недуги. Ціна 3 дол. Пробка даром.

2. PEPSOLA лічить болі в жолудку і т. п. внутрішні недуги.
Ціна 3 дол. Пробка даром.

3. FORTOLA, патентований лік для нервових, ослаблєних та
уражєних полові сил. Ціна 5 дол. Пробка даром.

4. SANGUINOLA вилічує малярію, пропасницю, лихорадку,
малокровність, біль яєса, очей і горла. Ціна 4 дол. Пробка даром.

5. ASMOLA лічить ві знаменитим успіхом всі грудні болізни,
як чахотку, астму і хронічний кашель. Ціна 3 дол. Пробка даром.

6. VIROLA вилічить в короткім часі гемороїди і затроєне кро-
ви. Ціна 3.50. Пробка даром.

7. NEMORA знамените средство проти гемороїдів, вискідів і т. п.
недуг. Ціна 3 дол. Пробка даром.

8. MERPOTA цілкомно лічить сифіліс, трипер і рани на тілі.
Ціна 3 дол. Пробка даром.

9. PELOCRESE являє ся хорошим ліком проти випадєня волосся
і боло голови. Ціна 3 дол. Пробка даром.

10. PROFILACTA в короткім часі вилічує жіночі недуги, як по-
лодність, перєгулярні періоди, білі уплави і т. п. Ціна 3 дол.
Пробка даром. — Адрес:

GALEN CHEMICAL CO.,

227 WEST 74-th STREET,

NEW YORK CITY.

COPENHAGEN SNUFF

ГВАРАНЦІЯ ПРОДАЖІ,
ГАТУНКУ І ЧИСТОТИ

Обов'язуємось виплатити, коли покупець оплатить кошти пересилки (після скасу наших цін), цей пакет Copenhagen Snuff на випиш табаку нашого виробу в кожній часті перед утилізовим обмеженням на пів часу і в застереженням, що цей пакет не був ушкоджений, по висліді його в нашій фабриці.

Листень повні пакети приймемо до виміни; ми мусимо бути повідомлені і мусимо дати уновокшене на зворот товару перед його висилкою до нас.

Copenhagen Snuff є вироблена в найліпшого, старого, ядерного і запашного листа тютюнового, до якого додані є такі домішки, котрі є складовими частями натурального листа тютюну і в найліпше запашних соків. Препарація табаку задержує в ній всі добрі часті а усуває гіркість і жваві в тютюнового листа.

COPENHAGEN SNUFF є найліпшою світовою табакою до носа і до жута.

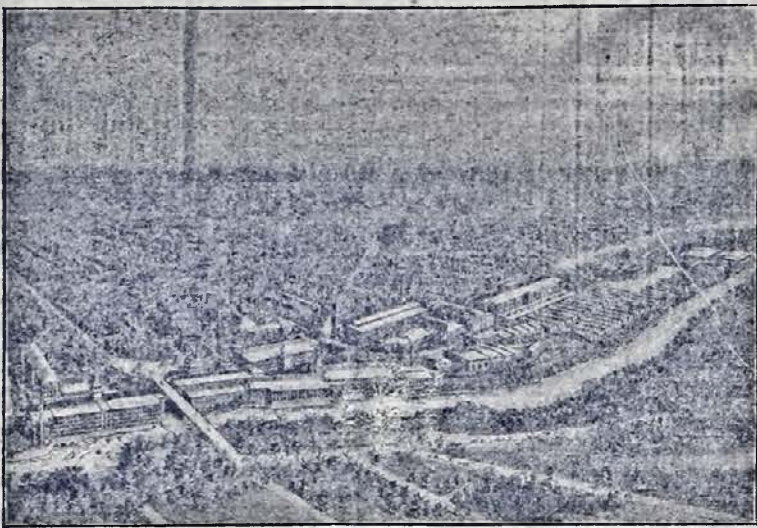
American Snuff Company

Повсюди гваранція знаходить ся в кожній паці Copenhagen Snuff.

Фабрикація табаку є умістною препарацією тютюну для ужитку людей. Препарація тютюну має такий самий вплив як варене на страву або ферментоване на вино. Copenhagen Snuff є головно уживана як тютюну до жута. Поважне вона є в дрібних верев чистого тютюну, тому є сильнішою, а уживане її є о много практичніше, бо вона держить ся довше.

Бези нема такої табаку в склепах в Вашій околиці, то ми вишлемо її по звичайній ціні, за попередню оплатою, до якої небуде місцевості Сполучених Держав і доставимо кожний бажаний гатунку копентагської 5-центової табаку.

AMERICAN SNUFF COMPANY, Dept. S., 111 Fifth Avenue, New York, N. Y.

Чому-б не йти на роботу до Людлова? Поплатне занятє можна найти в фабриках Лика в Людлов, Масс., як показує повисений образець. Робота надасть ся особливо для дівчат. По близші інформації пишть до
LUDLOW MANUFACTURING ASSOCIATES, LUDLOW, MASS.

Книжки

Які можна дістати вскладі книжок „Свободи“:

	цнт.
Америка	15
Борба клас і чому робітники організують ся	15
Весела Книжочка з образ. ..	35
В Старім і Новім краю	25
Дещо про звіврята	30
Емігрант	15
Жовнір	10
Журавлі	10
Житє, зарібки, організації і т. п. в Спол. Державах	15
Зуб за зуб	10
Коротка Історія Русь	10
Капітал і праця	15
Казка про Жидів	15
Книжка рахункова	50
Марія	10
Многострадалий народ	20
Навернений Грішник	20
Народний рух австро-угор-ських Русинів	15
Новий Завіт	\$2
О підземних скарбах	25

Оповідання	10
Про нутро землі	25
Покуса	10
Про кінець світа	15
Псалтир	\$1
Розмова Поляка з Русиним ..	10
Релігійні віровання	20
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люде	15
Страж	20
Стріляй на смерть, робітничя драма	15
Сонник	30
Товариска ворожка	15
Хто з чого жие	15
Які то є люди на землі, з 20 образкам	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Руско-англійський тлумач ..	60
Молитвенники в красній оправі.	
Бог Надежда моя	\$2.50
Хліб душі	2.50
Друг Душі	1.50

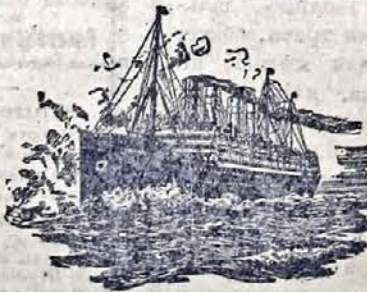
Друг Душі (в звич. опр.) ..	75
Молитвенник малий	1.50
Вінець	1.50
Зборник	2.30

Також можна дістати:
Книжочки колекторські церковні| Книжочки Братські | 10 |
Помічник померших душ ..	10
Метрики хрещеня	3
Метрики шлюбні	3
Метрики смерті	3

Пишть на адресу:
Swoboda,
184 Hudson St., New York.

ПРЕНУМЕРУЙТЕ гумористично-сатиричну часопись „ШЕРШЕВ“!!!
Коштує \$1.50 на рік.
SZERSZEN
439 North 6th Ave.
Scranton, Pa.

Руска
Агенція
Кора-
бельна
і Пере-
силка
Грошей

3 кав-
пісю
15.000
доларів
і вв. ко-
шталю
Стефан
Жю Йорк

184 Hudson Str., New York, N. Y.

Ся Контора заадождє сльдуєчі справи:
Пересилка Гроші до всіх країв по цінах можливо наймен-
ших і як найкорше.
Продає Шифарти на різні ліній корабельні до старого
краю і в краю до Америки по найтійших цінах.
Виробляє повновасти, контракти кушна і продає са-
осмотрені підписом конаулі; перепроваджує великі вичи
справи зі судами і старокраєвими властями.
Пологаждє справи військові, як у військовій адміністра-
ції, військової контролі, у військовій відправі і т. д.
Міняє гроші — старокраєві на американські і американські
на краєві після біжучого курсу.

Адреса:

Ruthenian Exchange
184 Hudson Str., New York, N.

Ще 314 золот. годинок

буде роздано без ніякої оплати тим костюмерам виборської EUROPEAN TOBACCO COMPANY, котрі схотять розповсюдити тютюн цієї компанії між своїми приятелями так в Злучених Державах як і в Канаді.

Свого часу було оголошене, призначаюче 1000 годинок до роздачі. На се вголосилось 686 осіб

Лишилось тільки 314 годинок

Пришліть нам сейчас Ваше замовлене на \$6.00 вартости тютюну, а ми пішлемо Вам великого рода тютюну, котрі ми продаємо, як Австрійський, Боснійський, Герцеговинський, Російський, Угорський і Турецький так до факти як і на цигарети. Се буде найліпший рід тютюну, який ми маємо і загальної вартости \$6.00. В тім самім пакунку враа в тютюном пішлемо Вам вівсім даром нашу прекрасну золоту годинку, за котру в склепі почислили би Вам \$15.00. Ся годинка не буде Вас коштувати ані цента, однак надіємось, що за сию нашу добродійність Ви поручите Вашим приятелям памі знамениті тютюни і що на будуче будете жадати нашого тютюну у склепарів в Ваших місцевостях, тоді, коли пізнаєте, що ми в Вами добре обійшлися і що єсте вдоволені в нашого тютюну. Надіємось також, що Ви подасьте курцям з поміж Ваших приятелів нашу докладну адресу, щоби вони на будуче знали, де можуть дістати їх улюблений рід тютюну, такий самий, до якого звикли ще в краю. Ви можете дуже легко продати наш тютюн між Вашими приятелями, поважне много із наших костюмерів, котрим ми післали годинки в послідних тижнях, писали нам, що вони розпродали тютюн вартости \$6.00 так само того дня по одержанню його від нас, вискакуючи притім своє вдоволенє і дякуючи нам за годинку і за чесне обходженє ся з ними.

Пам'ятайте, що остало лишень 314 годинок.

Перших 314 осіб, котрі пришлють нам замовлене, дістануть ті годинки, одна для кожного костюмера.

Пишть сейчас, щоби Вам вислати \$6.00 вартости найліпшого нашого тютюну і наш золотий годинчик.

Пришліть нам наперед 50 цнт. почтовими марками, решту 5.50 дол. заплаћте С. О. Д. в Вашім експресовім офісі, коли тютюн і годинка там прийдуць. Маєте також право оглянути пакунок перед оплатенєм.

Пам'ятайте на те, що се оголошенє є важне на час, доки ми не роздамо сих 314 годинок, тому прислайте Ваші замовленя сейчас, ели хочете дістати сию нагороду. Накопів Ваше замовленє прийшло ва пісно, по роздачі годинок, то ми звернемо Вам всегда гроші, які Ви післали, так, що не втратите ані цента. Ели пришлете нам належитість \$6.00 відразу з гори через почтовий мої ордер або з режістрованим листі, то дамо Вам ще додаткову нагороду: золотий лап-цукор. Наша фірма є в заперукою і одною з найбильших в Злуч. Держа-вах і Ви можете без обави прислати нам цілу належитість з гори, тим бильше, що ми годимось звернути в цілости гроші кождому неадоволеному костюмеру. 0-13

АДРЕСА:

EUROPEAN TOBACCO CO.

Dept. 52

33 Leonard St., New York.

ХТО не має а хоче ді-
стати банкові
папери до пересиланя
гроший до краю, нехай
сейчас пише на адресу:

Ruthenian Exchange Co.
184 Hudson St., New York.

Папері листові

Продає друкарня „Свободи“
184 Hudson st., New York.

ПЕРША АМЕРИКАНСЬКА „РИЗНИЦЯ“

під покровом сьв. Арх. Михайла.

„RYZNYCIA“, 114 Chestnut Street, SHENANDOAN, PA.

Має склад і виріб річей церковних як:

Фелони чорні від\$30—65.00
Ризи сьвітлі від.....\$35, 40, 55, 60, 80 і вище
Стихари від.....\$6.00
Ручники, илитони, хоругви з образами від \$30.00 і в.
Чаші від.....\$20, 35, 40, 50 і вище
Ліхтарі, Служебники, Євангелія від \$20, 45, 55,
60 і 80.00 дол.

П'євті на престол і до сьвічок по різній ціні.

Приймає ся замовленя на нові річі і до направи старі риз.

ВИРОБЛЯЄ СЯ ВІДЗНАКИ БРАТСЬКІ, ПАСИ і проче.

Сьвітло церковне:

СЬВІЧКИ ВОСКОВІ (декоровані) з образами по

26 цнт. за фунт, 1 на фунт, 2 на ф., 3 на ф.,
4 на ф., 6 на ф., 8 на ф. і 14 на фунт.

Сьвічки воскові ручно декоровані 50 цнт. за фунт,
2 на ф., 4 на ф., 6 на ф. і 8 на фунт.

Тройці ручно декор. 5, 6, 50, 7, 9, 50 д. { Угеля до надиляніці 26 цнт.
Пачка (120) запалічів 24 цнт. { Олива гальон 1.10 дол.

Сьвічки воскові до надставлюваня 3 на фунт 22 цт.

„ 4 на ф. і 6 на фунт..... 22 „

Офірки воскові 16 на ф. і 18 на фунт..... 22 „

Сьвічки стеаринові..... 16 „

„ 4 на ф., кручені 4 на ф., 6 на

ф. і 1 на фунт.

Сьвічки на престол (extra) 37 цт. за фунт, воско-
ві жовті 1 на ф. і 6 на фунт 30 цнт.

Надило 50 і 55 цнт. за фунт.

АРТИСТ РІЗБЯР

Евгеній Василенко

виконує усякі роботи

входячі в обсяг церковної
штуни, як:

ІКОНОСТАСИ

ВІВТАРІ

ПРЕСТОЛИ

БАЛЬДАХИНИ і т. д.

Золотить і малює ікони.

Усі роботи виконує добросовісно.

EUGENY VASYLENKO

337 W. Center St., Shenandoah, Pa.

Одинона вірцево уряджена

ДРУКАРНЯ „СВОБОДИ“

затрудняє добре вишолений друкарський
персональ, посідає найновіші машини, як
томе різнородні гарні черенни і прикраи.

Виконує

всякі друкарські роботи

точно, гарно і по низьких цінах.

Знов. Родимці, як томе Відділи і члени Р. Н. Союзу по-
видні з великими друкарськими роботами удавати ся лише
до своєї друкарні „Свободи.“ — Адреса:

184 Hudson Street, New York, N. Y.

Оден з найбільших броварів в Америці.

Варить пиво на
к'раєвий спосіб.
без всяких примі-
шок.

Хто лиш раз
покоштує сего пи-
ва, то иншого вже
не буде пити.

Голова від него
ніколи не болять,
бо єсть здорове і
поживне.

Не треба его зреш-
тою хвалити, бо
добре само за себе
говорить.

E. ROBINSON'S SONS,

Lager Beer Brewery,

435 to 455 N. 7-th Str., Scranton, Pa.

Telephone calls:
General Office 2333, Night Call 4854.